SLUŽBA BOŽJA

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST

GODINA II MAKARSKA 1962. BROJ 2.

ZAJEDNIČKIM SILAMA

Prvih dana ove godine napokon je stigao iščekivani prvi broj »Službe Božje« s nekim zakašnjenjem zbog tehničkih razloga.

Svi, kojima je na srcu liturgijska obnova u našem narodu, bili su se pobojali, da je list možda prestao izlaziti zbog nemara predplatnika od kojih »veliki broj nije još poslao pretplatu«, kako se uredništvo tužilo u zadnjem prošlogodišnjem broju. Ali, hvala Bogu, ta se bojazan nije obistinila, i svi smo se obradovali primitku prvog ovogodišnjeg broja lista, koji je donio mnogo poučnog liturgijskog gradiva i obilje zanimljivih liturgijskih obavijesti.

Stoga, veoma smo zahvalni ILO-u i vrijednom požrtvovnom uredniku i njegovim suradnicima, što imamo takav liturgijski list. Uistinu, ovakav je liturgijsko-pastoralni časopis prijeko potreban za širenje liturgijske obnove u našem hrvatskom i slovenskom narodu. Bez njega slabo bi napredovao liturgijski pokret kod nas. Po općem priznanju list je u prošloj godini potpuno ispunio veliku zadaću, radi koje je osnovan. Svrha mu je bila, da što više zainteresira svećenstvo i stavi mu pred oči, da se liturgija ne sastoji samo u poznavanju rubrika i vršenju rubricističkih propisa, nego se u prvom redu sastoji u boljem poznavanju crkvenih funkcija i obreda čime se svećenici i vjernici uklapaju u bujni duhovni život Crkve, što ga ova nastavlja po liturgiji ovdje na zemlji na slavu Oca nebeskoga i božanskog Otkupitelja.

Pravo naime definira veliki Papa Pijo XII liturgiju: »Sveta je liturgija, veli on, javno bogoštovlje, što ga naš Otkupitelj, Glava Crkve, iskazuje nebeskom Ocu, i što ga društvo kršćanskih vjernika prinosi svom Utemeljitelju i po njemu vječnom Ocu; da rečemo ukratko, ona je zajedničko bogoštovlje Tijela Kristova, to jest Glave i njegovih udova.« (»Mediator Dei«). [1])

Tako po pravilnom shvaćanju liturgije i svećenici i vjernici aktivno sudjeluju u crkvenom duhovnom žvotu i obistinjuje se ono što je rekao Papa Sv. Pijo X., da je »liturgija prvi i nenadoknadivi izvor pravoga kršćanskog duha.«

Za ovo veliko djelo života s Crkvom uspješno je djelovala naša »Služba Božja« u prošloj godini. Donijela je obilno poučnog gradiva iz liturgije i vijesti za liturgijski odgoj svećenika, i time je mnogo doprinijela i za aktivno sudjelovanje vjernika u liturgijskom crkvenom životu. Jasno je, da jedino revan i dobro poučen i liturgijski odgojen svećenik može privesti svoje vjernike aktivnom sudjelovanju u duhovnom životu Crkve. Dobro je poznato, da Crkva neumorno traži od svećenika, da odgoji povjereni puk u tom smislu. To je u zadnje vrijeme tražio i Papa Sv. Pijo X. To je tražio i njegov nasljednik Pijo XI., koji je u enciklici »Divini cultus« odlučno naglasio, da »vjernici ne smiju biti kao tuđinci i nijemi gledaoci, nego da moraju i aktivno sudjelovati u životu Crkve«. A to je još i jasnije tražio i snažnije naglasio veliki Papa Pijo XII u raznim prigodama, a napose u epohalnoj enciklici »Mediator Dei« od 1947. god., koja zajedno s drugom njegovom enciklikom »Mystici Corporis Christi« od 1943. god. sačinjava temeljnu povelju liturgijskog pokreta. U enciklici »Mediator Dei« (Vidi »Đakovački vjesnik« br. 5/1955.) potanje je auktoritativno zatražio aktivno sudjelovanje vjernika kod euharistijske žrtve, pa je odredio i način, kako se ima provesti to sudjelovanje. Isto je istaknuo i sadašnji Sv. Otac Papa u novom Kodeksu rubrika. Tako je u rubrici 272 rečeno slijedeće: »Misa po svojoj naravi traži, da kod nje svi prisutni sudjeluju svatko na svoj način.« Kako da se to provede određuje ista rubrika dalje: »Različite načine, kojima vjernici mogu djelatno sudjelovati kod presvete misne žrtve, treba tako urediti, da se ukloni pogibelj bilo kakove zloporabe i da se postigne glavni cilj sudjelovanja, to jest veće čašćenje Boga i izgradnja vjernika«. A Pijo XII u enciklici »Mediator Dei« naglasio je, da to ima urediti i propisati svaki biskup u svojoj biskupiji. To su naš biskupi sada proveli i izdali za sve obvezatan »Vodič za sudjelovanje vjernika u svetoj Misi« (tiskan u br. 3 i 4/1961 »Đakovačkog vjesnika«).

Iz gore navedenog je očevidno da Crkva odlučno traži aktivno sudjelovanje vjernika u službi Božjoj, i da su to svi svećenici dužni provoditi u svojoj župi.

U tom važnom djelovanju snažno nam pomaže »Služba Božja«, i zato je treba što više proširiti, pomno čitati i u praksi provesti zgodne liturgijske upute, što u njoj nalazimo. Bilo bi poželjno, da svi ponovno pročitamo poučne članke, sadržane u prvom godištu. U tu svrhu slobodan sam preporučiti preuzv. biskupima, da bi, ako je moguće naredili svim župama, da se pretplate na ovaj toli korisni jedini naš liturgijko pastoralni časopis. Napominjem još, da nam je veoma ugodno, što naša braća Slovenci obilno sudjeluju pisanjem u listu i primaju ga u priličnom broju.

Ne ću duljiti nego donosim riječi Sv. Oca Pija XII na svršetku enciklike »Mediator Dei«, upravljene biskupima: »Svim silama nastojte da se postigne jedinstvo mišljenja između svećenika i naroda i da kršćanski puk tako djelotvorno sudjeluje kod liturgije da to bude doista sveti čin kojim svećenik, osobito onaj koji se u povjerenoj mu župi brine oko duša, ujedinjen sa skupom vjernika prinosi dužno štovanje vječnom Bogu«.

Sjetimo se značajne opomene velikog Pape Sv. Grgura I., koji nam veli »Qui non ardet, non incendit«. Treba da mi svećenici budemo što više zagrijani za svetu Božju stvar, ako hoćemo da druge zagrijemo. [2])

Hvar, na Bogojavljenje 1962.

† Miho Pušić
nadbiskup - biskup

SAVRŠENO BOGOŠTOVLJE

Bez sumnje je učinjen veliki korak naprijed u pogledu našeg pastoralno-liturgijskog nastojanja tim što je pokrenut zajednički list »Služba Božja«. Iza ovog koraka treba učiniti drugi još važniji: uložiti sav trud da na stranicama »Službe Božje« nađu pravilnu orijentaciju i točne informacije njezini čitaoci. Vrijednost našeg lista ovisit će ne samo o pisanju suradnika nego jednako i o reagiranju čitalaca na to pisanje.

U svrhu što sustavnijeg i uspješnijeg rada na pastoralno-liturgijskom području postavljam pred čitaoce nekoliko osnovnih pitanja:

— U kojem pravcu treba danas usmjeriti naše pastoralno nastojanje?

— Što se očekuje od Interdijecezanskog liturgijskog odbora?

— Što se očekuje od Dijecezanskih liturgijskih odbora?

— Što se očekuje od liturgijsko-pastoralnog lista »Službe Božje« ?

Neka svak koliko može doprinese pravilnom odgovoru na ta pitanja u našem lstu ili izvan njega. Neka i ovi reci pomognu da se to što potpunije ostvari.

»Zbiva se događaj od neshvatljive važnosti i poput radosne pjesme širom svijeta odjekuje radosna vijest: u dušama se budi Crkva«.

(Romano Guardini)

JAVNO I PRIVATNO BOGOŠTOVLJE

U Crkvi, zajednici otajstvenog Kristova tijela, štujemo Boga mi slabi, nesavršeni ljudi »po Kristu Gospodinu našemu«. Ono što mi sami činimo bit će uvijek nesavršeno, ali ono što čini s nama zajedno Krist jest bogoslužje potpuno dostojno nebeskog Oca. Poklon njegova cijelog života je »sasvim omilio Ocu«, njegova žrtva je od Malakije prorečena »čista žrtva« (Mal 1, 11). Možemo li Boga dostojnije proslaviti nečim drugim nego sudjelovanjem u onom po čemu mu Krist iskazuje štovanje? Doista ne. Kod svečanog blagoslova križa izražava to Crkva govoreći nebeskom Ocu: »Nema tebi dužnoga silnijeg dara od onog što ti ga prikaza raspeto tijelo, niti ima tebi milijeg prinosa od onoga što ga posvetiš milo raširene ruke« (Rimski obrednik, str. 538). Zašto dakle da ne učinimo sve što god možemo da se Kristova euharistijska Žrtva upozna i vrši što je moguće dostojnije, da se sveti sakramenti dolično cijene, dijele i primaju? Što možemo učiniti da prikazivanje sv. Žrtve bude savršenije nego do sada? Kod pjevane Mise na pr. imamo kod nas šest ili sedam oblika što i kako se pjeva: sve latinski, svećenik latinski a puk živim jezikom, sve staroslavenski, svećenik staroslavenski a puk živim jezikom, ima pače slučaj da svećenik latinski a puk staroslavenski, negdje sve liturgijski tekstovi, negdje parafraze tih tekstova, a negdje opet pjesme bez veze s liturgijskim tekstovima. Ne bi li bilo dobro ići za jedinstvenim oblikom? Ja se lično priključujem mišljenju koje ide za tim da ono što je glasno bude živim jezikom a ono što je tiho latinski (naravno osim konventualnih Misa). Vjerojatno bi Sv. Stolica to dozvolila kad bi se realno iznijela naša pastoralno-liturgijska tradicija i današnja situacija. Mi zapravo za one dijelove koji se odnose ia zbor i puk već imamo tu povlasticu.

Bogoštovlje što ga Krist iskazuje Ocu ispreplela je Crkva izrazima ljubavi i odanosti u svetim pjesmama i pobožnim usklicima. Pretežni dio toga bogoštovlja sačinjavaju psalmi. Kako li je malo mjesta u našoj zemlji gdje možemo čuti skladno pjevanje psalama bilo na liturgijskom bilo na živom jeziku! Daleko smo se udaljili od onoga što je jezgrovito opisao naš zemljak sv. Jeronim, najveći naučitelj u proučavanju Sv. Pisma: »Kud god okreneš, orač držeći ručicu od pluga pjeva Aleluja. Uznojeni žetelac s psalmima osvježuje sile. Vinogradar, dok obrezuje lozu zavinutim srpom, pjeva nešto od Davida« (PL 22, 491). Uza sve što su pape našeg stoljeća nastojali da unaprede svečano pjevanje časoslova u katedralama, sjemeništima, samostanskim, pače i župskim crkvama, svjedoci smo

ne napretka nego opadanja ovog zajedničkog pjevanja na našem tlu. Nije poznato da li je koralna služba u ijednoj katedrali u našem stoljeću napredovala, a sigurno se i broj župa jadranskog područja, na kojima se časoslov djelomično pjeva, smanjio. Začudo. A papa Pio XI postavio je kao glavni cilj čestog pjevanja u sjemeništima obnovu koralne službe: »U sjemeništima i ostalim naučnim kućama koje služe jednom ili drugom kleru treba da bude kratka ali česta, gotovo svagdašnja, pouka o gregorijanskom pjevanju i crkvenoj glazbi ... Tako će opsežniji i potpuniji uzgoj jednoga i drugoga klera u liturgijskoj glazbi bez sumnje postići da se koralna služba opet podigne do nekadašnjeg dostojanstva i sjaja. Ta koralna služba je ponajglavniji dio bogoslužja« (Ap. konst. »Divini cultus«, Documenta pontif. I, 63). Što mi činimo a što možemo učiniti da pjevanje nadahnutih pjesama opet oživi? Ovdje bi veliku ulogu imali kontemplativni redovi kojih kod nas ima vrlo malo. Već prije rata bila je pokrenuta akcija za povratk benediktinca. Nešto malo se učinilo, ali ovaj pothvat nije naišao na opće razumijevanje. Ulogu kontemplativnih redova trebali bi nadomjestiti drugi redovi. Da li je moguće nešto učiniti da vjerni puk nedjeljom sudjeluje u pjevanoj Večernji (Vespere) kako to želi Pijo XII u enciklici »Mediator Dei« (Documenta pontif. I, 146) i kako to naređuje Uputa o sv. glazbi i sv. liturgiji (Documenta pontificia II, 86)? Možemo li nešto učiniti da se za puk ostvari posebni oblik časoslova kako to žele mnogi suvremeni pisci (Isp. predavanje kardinala G. Lercara na pastoralno-liturgijskom kongresu u Asizu 1956, La Maison-Dieu 47-48 str. 309)? Ne bili možda isti takav časoslov mogao biti i za redovnice? Sigurno bi se onda mnogo lakše proveo među pukom.

Nipošto nije dovoljno da Kristovu žrtvu okružimo izrazima naše pobžnosti i ljubavi prema Bogu, nego joj moramo pridružiti i vlastitu žrtvu svetosti našega života. Na to nas opominje sv. Pavao: »Zaklinjem vas milosrđem Božjim da prikažete tjelesa svoja za žrtvu živu, svetu i ugodnu Bogu« (Rimlj 12, 1). U javnom bogoslužju svetost se postiže i unapređuje prije svega po sakramentima, no ovdje se otvara široko polje privatnom bogoštovlju »koje pojedinac iskazuje Bogu u tajnosti svoga srca ili ga izražava izvanjskim činima i, premda to bogoštovlje proizlazi iz iste vjere i iste Kristove milosti, ima toliko različtih oblika koliko ima kršćana« (Pio XII prigodom pastoralno-liturgijskog kongresa u Asizu 1956, Documenta pontif. II, 49). Svečani obredi i sjajni nakit tog bogoslužja su »dobra djela svetih« (Otkr 19, 8). Mirisni tamjan tog bogoslužja su »molitve svetih« (Otkr 5, 8).

PUT K IDEALNOM BOGOŠTOVLJU

Dokle god smo na zemlji i javno i privatno naše bogoštovlje imat će mnog nedostataka. S tim se nedostacima ne smijemo pomiriti. Treba ih uklanjati. S druge strane treba promicati sve ono što unapređuje bilo javno bilo privatno bogoštovlje. To nastojanje obuhvaća golemo područje čitavog pastoralnog rada.

Koliko li je truda potrebno uložiti oko doličnog izgleda naših crkava?! Da li slike, kipovi i namještaj naših crkava pobuđuje na štovanje? Mogu li podizanju današnjeg stanja što pridonijeti Dijecezanski odbori za svetu umjetnost?

Kakove su pjesme što ih vjernici pjevaju u našim crkvama u pogledu teksta i u pogledu muzičke vrijednosti? Može li se što učiniti da naše dijeceze što prije dobiju zbirku pučkih pjesama o kojoj govori enciklika »Musicae sacrae disciplina«? Slovenci upravo izdaju svoju pjesmaricu.

Koje nam je liturgijske knjige potrebno izdati za svećenike i za vjernike? Mnogo poteškoća imamo s tekstovima. Nadamo se da ćemo naskoro dobiti novo izdanje Rimskog misala. Postoji li mogućnost izdanja pučkog Vesperala ako ne malo opsežnijeg izvatka iz Brevijara?

Nepregledno je polje rada temeljit religiozni odgoj klera, ministranata, orguljaša, čitača, tumača, predmolitelja, sakristana i vjernika i izvanrednih predavanja, sastanaka, tečajeva i škola? Možemo li što učiniti na proširenju i izdizanju naše religiozne štampe? Postoji li mogućnost osnivanja jednog življeg središta za promicanje pastoralno-liturgijskog apostolata kod nas?

Nedavno smo dobili odlično izdanje prijevoda Sv. Pisma Novoga Zavjeta. Jesmo li učinili sve što je bilo moguće da se to izdanje proširi među vjernicima? Da li bi se moglo unaprijediti čitanje i razumijevanje Biblije pomoću biblijskih predavanja i sastanaka? Kakvi su izgledi za ostvarenje »biblijske nedjelje« (Isp. Služba Božja II, 1, 41)?

Danas nam je više nego dosada potrebno pokazivati inovjercima primjer uzornog vladanja. No moramo također i pozitivno nastojati da se ostvari međusobno razumijevanje i zbližavanje pripadnika različitih religija. Da li je moguće u ovom pogledu išta konkretno poduzeti?

Naš će list promicati nastojanje oko zbližavanja i jedinstva na najširoj osnovici: jedinstvo svih elemenata u župi, biskupiji i narodu; povezivanje župa jednih s drugima, biskupija jednih s drugima; zajednički rad članova dijecezanskog i redovničkog klera; ekumenski rad molitvom, perom, riječima i djelima.

Neka naš list bude »radni list« koji će pomagati svim radnicima na njivi Gospodnjoj — svećenicima, redovnicima, vjernicima — da se pravilno snađu u zamršenim situacijama apostolskog nastojanja. Neka bude otvoren svima koji žele riješavati ovdje iznesene probleme, koji žele unapređivati liturgijsku, pastoralnu, biblijsku i ekumensku ideju. Neka pripravlja duhove za provođenje u djelo onih smjernica koje će donijeti II vatikanski sabor što se ima ove godine održati.

Okupite se svi koji ljubite novozavjetni Jeruzalem — Kristovu Crkvu! (Isp. ant. za ulaz na nedj. »Laetare«).

Zatrubite u trubu na Sionu, sazivljite zbor, sakupljajte narod, posvetite crkvu, sabirajte starce, kupite dječicu i one koji su na prsima i svim silama nastojte da posvuda vjernici grnu u crkve i oko oltara i da se kao živi udovi, sjedinjeni sa svojom božanskom Glavom, krijepe milostima sakramenata i zajedno s njim i po njemu vrše uzvišenu Žrtvu i daju dužnu hvalu nebeskomu Ocu!« (Enc. »Mediator Dei«, Documenta pontif. I, 163).

»Bog nam se smilovao i blagoslovio nas! Pokazao nam svijetlo lice svoje da upoznamo na zemlji put njegov, u svim narodima spasenje njegovo!« (Ps. 66, 1-2).

Dr o. Jure Radić

PRIPRAVA NA VELIKO NOČ V OBNOVLJENI RIMSKI LITURGIJI

I. **Predpostni čas** je prva stopnja v pripravi na veliko noč. Ta doba je vmesni člen med božično in velikonočno dobo, da se v prehodu iz ene v drugo kontrast ne čuti preveč. Predpostna liturgija ima marsikaj skupnega z liturgijo po razglašenju, na pr.: v brevirju skupne himne, v nedeljski maši skupno prefacijo de SSma Trinitate. Vendar s prvo predpostno nedeljo v liturgiji nastopijo spremembe, ki jasno povedo, da v liturgičnem letu nastopa nova doba. Liturgična barva predpostnega časa je spokorna vijolična. Sicer v tem času, po sedanji praksi, niso predpisane nikae spokorne vaje, toda vijolična barva že sama na sebi kliče človeka z liturgično kulturo k zbranosti; v misalu utihe aleluja, v brevirju posebej Te Deum in v misalu Gloria. Aleluja in obe himni sta radostni vzklik in spev človeka, ki uživa sadove odrešenja. Namesto njih pa dobe v predpostnem času hvalnice in dnevnice nedeljskega oficija lastne antifone, ki so večinoma spokorne vsebine. Spokoren je namreč duh časa, ki ga nastopamo in nas na odrešenje pripravlja.

Neka naš list bude »radni list« koji će pomagati svim radnicima na njivi Gospodnjoj — svećenicima, redovnicima, vjernicima — da se pravilno snađu u zamršenim situacijama apostolskog nastojanja. Neka bude otvoren svima koji žele rješavati ovdje iznesene probleme, koji žele unapređivati liturgijsku, pastoralnu, biblijsku i ekumensku ideju. Neka pripravlja duhove za provođenje u djelo onih smjernica koje će donijeti II vatikanski sabor što se ima ove godine održati.

Okupite se svi koji ljubite novozavjetni Jeruzalem — Kristovu Crkvu! (Isp. ant. za ulaz na nedj. »Laetare«).

Zatrubite u trubu na Sionu, sazivljite zbor, sakupljajte narod, posvetite crkvu, sabirajte starce, kupite dječicu i one koji su na prsima i svim silama nastojte da posvuda vjernici grnu u crkve i oko oltara i da se kao živi udovi, sjedinjeni sa svojom božanskom Glavom, krijepe milostima sakramenata i zajedno s njim i po njemu vrše uzvišenu Žrtvu i daju dužnu hvalu nebeskomu Ocu!« (Enc. »Mediator Dei«, Documenta pontif. I, 163).

»Bog nam se smilovao i blagoslovio nas! Pokazao nam svijetlo lice svoje da upoznamo na zemlji put njegov, u svim narodima spasenje njegovo!« (Ps. 66, 1-2).

Dr o. Jure Radić

PRIPRAVA NA VELIKO NOČ V OBNOVLJENI RIMSKI LITURGIJI

I. **Predpostni čas** je prva stopnja v pripravi na veliko noč. Ta doba je vmesni člen med božično in velikonočno dobo, da se v prehodu iz ene v drugo kontrast ne čuti preveč. Predpostna liturgija ima marsikaj skupnega z liturgijo po razglašenju, na pr.: v brevirju skupne himne, v nedeljski maši skupno prefacijo de SSma Trinitate. Vendar s prvo predpostno nedeljo v liturgiji nastopijo spremembe, ki jasno povedo, da v liturgičnem letu nastopa nova doba. Liturgična barva predpostnega časa je spokorna vijolična. Sicer v tem času, po sedanji praksi, niso predpisane nikae spokorne vaje, toda vijolična barva že sama na sebi kliče človeka z liturgično kulturo k zbranosti; v misalu utihe aleluja, v brevirju posebej Te Deum in v misalu Gloria. Aleluja in obe himni sta radostni vzklik in spev človeka, ki uživa sadove odrešenja. Namesto njih pa dobe v predpostnem času hvalnice in dnevnice nedeljskega oficija lastne antifone, ki so večinoma spokorne vsebine. Spokoren je namreč duh časa, ki ga nastopamo in nas na odrešenje pripravlja.

V brevirju začnemo z branjem Geneze, ki nas uvaja v skrivnost odrešenja. Vodilna misel predpostne liturgije je vabilo, naj gremo na delo, da se udeležimo sadov odrešenja (prilika o delavcih v vinogradu), program, ki ga moramo izvesti, pa je ljubezen (hvalospev ljubezni, 3. predpostna nedelja). Liturgična obnova je predpostnim nedeljam in ferijam prisodila isto kvalifikacijo kot nedeljam in ferijam med letom.

2. **Postni čas.** Med najbolj svete čase liturgičnega leta spada štiridesetdnevni post. Mnoga so epiteta ornantia, ki jih liturgija daje postnemu času, na pr.: solemne ieiunium, ieiuniorum veneranda solemnitas, ieiunium purificans, ieiunium medicinalis itd. Z vsakim izmed njih liturgija želi izraziti velik pomen, ki ga ima postni čas za duhovno življenje kristjana.

Poseben pečat štiridesetdnevnemu postu je vtisnila liturgična obnova: postne nedelje in ferije se po svoji novi kvalifikaciji močno ločijo od nedelj in ferij med letom. Postne nedelje so posebej I. razreda in ferije 3. razreda s privilegijem prednosti pred vsakim praznikom svetnikov istega razreda in ferije morajo biti, v primeru prednosti kakega svetniškega praznika, vedno komemorirane. Postne ferije odlikuje, v edinem nokturnu, tudi evangeljska lekcija s pripadajočo homilijo cerkvenih očetov. Tako stopa pred nas ne samo ob nedeljah, ampak tudi ob postnih ferijah naš božji Zveličar s skrivnostmi svojega življenja in svojega nauka in razvija med nami svoje odrešilno delo.

Liturgija postnega časa je vse do naših dni ohranila svoj stari značaj priprave na sveti krst. Sveti krst je zakrament prerojenja v Bogu. V kolikor je prerojenje tudi človeško delo, ni nikoli dovršeno. Treba ga je stalno spopolnjevati. Zato ima postna liturgija svojo vitalnost tudi za krščene in iz nje lahko črpajo in se krepe vsako leto tudi tisti, ki so bili že krščeni.

Ako govorimo v slogu sv. Pavla, morajo kandidati za sv. krst križati sami sebe, morajo sebi odmirati, morajo v sebi pokopati starega človeka, če naj potem v sv. krstu s Kristusom vstanejo k novemu življenju. K temu notranjemu odmiranju Cerkev navaja s postno disciplino. V našem času je postna disciplina zelo omiljena, vendar naj jo vsak kristjan resno vzame. Brez nje se ni mogoče naučiti zatajevanja, ki je eden izmed bistvenih postulatov krščanskega življenja. Enako je človeku v njegovem prizadevanju za duhovno prerojenje potrebna molitev. Duhovno prerojenje ni uspeh človeškega prizadevanja, marveč je dar božje milosti. Postni čas ima vsak dan lastno liturgijo in Cerkev vernike vabi, da se je

udeležujejo, kajti le tako bodo dosegli nadnaravno pomoč v prizadevanju za vstajenje in prerojenje svoje duše. Kar si s postom prihranimo, naj razdelimo siromakom kot miloščino.

3. **Čas trpljenja.** V praktičnem dušnem pastirstvu čas trpljenja premalo ločimo od postnega časa. Najbolj pride to do izraza v našem cerkvenem petju, ki z njim naše ljudstvo spremlja postne pobožnosti. Nimamo cerkvenih pesmi s postnimi, medtem ko jih imamo na pretek s pasijonskimi motivi. Za duhovno prerojenje in pripravo na veliko noč pa so porabni eni in drugi, ne smeli bi zanemarjati ne prvih ne drugih.

Liturgična obnova je dala pasijanskemu času poseben poudarek. Vanj je uvedla nove motive. Določila je, naj se 5. in 6. postna nedelja poslej imenujeta 1. in 2. pasijonska nedelja. Za blagoslov oljk na 2. pasijonsko nedeljo je določila procesijo v rdečih liturgičnih oblačilih na čast Krisusu Kralju.

V pasijonskemu času naj bi pobožno spremljali Gospodovo trpljenje, vendar naj bi se pri tem ne izgubljali v brezplodnem čustvovanju. Globoko v našo zavest naj bi se namreč vsadila misel, da smo odrešeni z dragoceno krvjo Kristusa, nedolžnega Jagnjeta; z odrešenjem smo vključeni v Cerkev, ki je Kristusovo kraljestvo na zemlji, ki pa ni od tega sveta; vzeti moramo svoj križ in hoditi za Gospodom; dopolnjevati moramo s svojim trpljenjem, kar nedostaje njegovemu trpljenju za naše odrešenje.

4. **Sveto trodnevje.** V sv. trodnevju Cerkev s slovesnim spominom obhaja, časar se v svojem bogoslužju spominja vsak dan: Gospodove smrti in vstajenja in njegovega odrešilnega dela.

Veliki četrtek je spominski dan postavitve sv. Evharistije, ki se v njej med nami ponavlja Gospodova daritev na križu, ki je hrana božjega življenja v naši duši. Liturgična obnova je posvetila posebno pozornost Gospodovi evharistični navzočnosti med nami. Medtem ko smo doslej na veliki četrtek imeli samo slovesno mašo in smo vernike vabili k sv. obhajilu, jih poslej vabimo tudi k nočnemu češčenju. Češčenje sv. Resnjega telesa v zaprtem tabernaklju je v liturgiji nov element, ki mu je dalo povod češčenje Evharistije izven maše, ki je v cerkvi v navadi že več stoletij.

Veliki petek. Že od najstarejših časov Cerkev na dan Gospodove smrti ni opravljala evharistične daritve. Namesto nje je opravila obred, ki so mu rekli: missa praesanctificatorum. Sodobna liturgična obnova je pa pojme toliko razbistrila, da o maši ne govori, ni posvečenja kruha in vina. Ker to po stari praksi na veliki petek odpade, je mašo z naprej posvečenimi darovi nadomestila posebna »actio liturgica in passione et morte Domini«.

Liturgična obnova je vernikom na veliki petek vrnila sv. obhajilo, ki je nekoč že bilo v navadi. Medtem ko se trije deli liturgične akcije velikega petka opravijo v črnih liturgičnih oblačilih, se sv. obhajilo deli v vijolični barvi. Črna barva je v evropskem kulturnem krogu simbol smrti, zato ni umestno in niti dostojno, da bi se v črni barvi delila Evharistija, ki je v njej Kristus živ in poveličan, živi kruh, ki je prišel iz nebes, kruh življenja, ki življenje ohranja.

Gospodove smrti se rimska liturgija spominja v češčenju sv. križa. V znamenje Gospodovega pokopa pa ista liturgija Evharistijo iz cerkve odstrani. Gospog je umrl. Ni ga več: secessit pastor bonus.

Velika sobota. Liturgična obnova je nekdanji liturgiji velike sobote vrnila njen značaj liturgije vstajenja. Vstajenje Gospodovo se skrivnostno obnavlja v duši, ki prejme krst ali obnavlja krstne obljube. Njeno pravo mesto je v noči od velike sobote na veliko nedeljo, v »veliki« noči. Vrnila ji je tudi to mesto.

Velikonočna procesija, ki je v navadi po naših krajih, je ljudska pobožnost, ki so jo v škofijah stare Avstrije in Nemčije dodali velikonočnim obredom v baročni dobi, ko so izgubili smisel za liturgijo.

Želeti je, da se po liturgični obnovi povsod uvede, če ne drugo, vsaj pravilna terminologija: vstajenje je liturgija velikonočne vigilije in ne velikonočna procesija. To naj bo samo zunanji izraz velikonočnega veselja, ki preveva dušo ob največjem prazniku krščanstva.

SUSRET S BOGOM

Pedesetnica — **Po vjeri k ljubavi**

Današnja je nedjelja prožeta mišlju da vjera nije cilj samoj sebi. Sve kad bi ona bila tolika da i gore prenosi, a ako bi joj manjkala ljubav, **bila bi ništa.** Vjera ozdravlja slijepca od rođenja, a onda ustupa mjesto ljubavi: Išao je za njim **veličajući** Boga.

U svetom području nadnaravnoga vjera nam je jedini izvor znanja. Zato kad na Prikazanju stupamo u krug jedne od najveličanstvenijih i najutješljivijih vjerskih spoznaja molimo da nas onaj koji je dao tu spoznaju nauči svoje naredbe i da nam po svevim darovima što mu ih prinosimo posveti tijelo i dušu za istinsko svetkovanje Žrtve.

Vjera nas je dovela dotle — do susreta s Bogom. Sad bi nekako trebala iščeznuti. Taj susret s Kristom koji u Pretvorbi zbog

Liturgična obnova je vernikom na veliki petek vrnila sv. obhajilo, ki je nekoč že bilo v navadi. Medtem ko se trije deli liturgične akcije velikega petka opravijo v črnih liturgičnih oblačilih, se sv. obhajilo deli v vijolični barvi. Črna barva je v evropskem kulturnem krogu simbol smrti, zato ni umestno in niti dostojno, da bi se v črni barvi delila Evharistija, ki je v njej Kristus živ in poveličan, živi kruh, ki je prišel iz nebes, kruh življenja, ki življenje ohranja.

Gospodove smrti se rimska liturgija spominja v češčenju sv. križa. V znamenje Gospodovega pokopa pa ista liturgija Evharistijo iz cerkve odstrani. Gospod je umrl. Ni ga več: secessit pastor bonus.

Velika sobota. Liturgična obnova je nekdanji liturgiji velike sobote vrnila njen značaj liturgije vstajenja. Vstajenje Gospodovo se skrivnostno obnavlja v duši, ki prejme krst ali obnavlja krstne obljube. Njeno pravo mesto je v noči od velike sobote na veliko nedeljo, v »veliki« noči. Vrnila ji je tudi to mesto.

Velikonočna procesija, ki je v navadi po naših krajih, je ljudska pobožnost, ki so jo v škofijah stare Avstrije in Nemčije dodali velikonočnim obredom v baročni dobi, ko so izgubili smisel za liturgijo.

Želeti je, da se po liturgični obnovi povsod uvede, če ne drugo, vsaj pravilna terminologija: vstajenje je liturgija velikonočne vigilije in ne velikonočna procesija. To naj bo samo zunanji izraz velikonočnega veselja, ki preveva dušo ob največjem prazniku krščanstva.

SUSRET S BOGOM

Pedesetnica — **Po vjeri k ljubavi**

Današnja je nedjelja prožeta mišlju da vjera nije cilj samoj sebi. Sve kad bi ona bila tolika da i gore prenosi, a ako bi joj manjkala ljubav, bila bi ništa. Vjera ozdravlja slijepca od rođenja, a onda ustupa mjesto ljubavi: Išao je za njim veličajući Boga.

U svetom području nadnaravnoga vjera nam je jedini izvor znanja. Zato kad na Prikazanju stupamo u krug jedne od najveličanstvenijih i najutješljivijih vjerskih spoznaja molimo da nas onaj koji je dao tu spoznaju nauči svoje naredbe i da nam po svevim darovima što mu ih prinosimo posveti tijelo i dušu za istinsko svetkovanje Žrtve.

Vjera nas je dovela dotle — do susreta s Bogom. Sad bi nekako trebala iščeznuti. Taj susret s Kristom koji u Pretvorbi zbog

nas ide u smrt trebao bi izazvati i raspaliti našu ljubav, a naše pobožno blagovanje trebalo bi biti čas **ispunjenja naše želje,** jer je to čas sjedinjenja s Ljubljenim.

1. nedjelja Korizme — **Iz smrti život**

Počela je korizma. Nastupili su dani ozbiljnosti, **pokore,** čišćenja, milosti, dani spasa. Vidi se to u bogoslužju današnje nedjelje, koje je dio ozbiljne korizmene kompozicije u kojem je naglašena melodija :treba umrijeti da živimo.

U Žrtvi Glava mističnog tijela **umire** da proslavi Boga i dade život tijelu. Zar to nije dovoljan potstrek i poticaj da mi koji tu Žrtvu prikazujemo **umremo** svijetu i **grešnim strastima.**

Po toj smrti mi ništa ne gubimo. Krist svojim dolaskom **obnavlja** naš život i daje da učestvujemo u tajni spasenja. To je dobitak. To je sreća, jer je to život u **sjeni njegovih krila.**

2. nedjelja Korizme — **K slavi Tabora**

Današnje bogoslužje izražava misao da je cilj korizme i cijelog života naše posvećenje. Naše korizmeno čišćenje od zlih misli i djela je odziv Pavlovoj riječi: Volja je Božja vaše posvećenje. Evanđelje nam pokazuje Krista u slavi Tabora. Na njemu se prikazuje ljubljeni Očev Sin. Ako njegove zapovijedi ljubimo i slušamo, ako s njim sebe žrtvujemo možemo biti sigurni da će Bog milostivo primiti žrtvu, koja će koristiti našoj pobožnosti i **spasenju.**

Po Euharistiji preobraženi Krist dolazi u naše srce da ga utješi, ojača, posveti i usliši njegove vapaje. Plod tog dolaska bit će ovdje na zemlji naše pobožno vladanje i svet život, a na nebu vječno preobraženje.

3. nedjelja Korizme — **Kao djeca svjetlosti**

I mi smo nekada bili **tama.** Sad smo svjetlost u Gospodinu. Jaki je doista po sv. Krštenju istjeran, ali on se nastoji povratiti u svoj nekadašnji stan. Stoga moramo moliti Jačega da pruži desnicu svoga veličanstva u našu obranu.

S darovima kruha i vina prinosimo mi danas i svoju čvrstu odluku da ćemo vjerno izvršavati **zakon Gospodnji** i molimo da posvećeni u duši i tijelu uzmognemo svetkovati Kristovo žrtvovanje u Pretvorbi i svoje u životu.

Oltar s kojega primamo najveće blago mora nam biti najdraže mjesto na zemlji i ujedno stepenica po kojoj ćemo se mi — dionici velikih tajna — uspeti u vječni dom na nebesima.

4. nedjelja Korizme — **S plemenima Gospodnjim**

Mučno je i dugo odricanje i trpljenje što ga u korizmi provodimo. Ta, to je tjeranje ropkinjina sina — nižeg čovjeka. I da ne

sustanemo, da ne klonemo bogoslužje nedjelje »Veseli se« stavlja nam pred oči smisao i cilj naše pokore — **slobodni Jeruzalem.** Time nas želi potaći da s još većom revnošću i samoprijegorom **idemo u dom Gospodnji.**

Divan je Bog u svojim djelima, veličanstven u svojim namislima i obećanjima! Kako da mu se odužimo? Po sebi ne možemo ništa, ali dao nam je milost, dao nam je Žrtvu. Ona je najljepši **hvalospjev** što mu ga možemo **ispjevati,** najdraža zahvala što mu je možemo iskazati. Treba da to činimo svjesno i s ljubavjlu pa će se povećati naša bogoljubnost i **osigurati spasenje.**

A kad god svete tajne primamo s iskrenim poštovanjem i **vjernim srcem,** onda se i mi uvrštavamo među plemena Gospodnja, koja se penju prema gradu novom Jeruzalemu, da slave ime Gospodnje.

1. nedjelja Muke — **Ista žrtva**

Crkva se danas nastoji uživiti u muku i smrt svoga **velikog** Svećenika koji je vlastitom krvlju ušao u jedno svetište da nas spasi. Predigra kalvarijske žrtve je počela.

I naši su žrtvenici Kalvarija na koju se Krist uspeo iz ljubavi i posluha prema Ocu. Žrtva je ista! Kad bismo je prenosili s Kristovim raspoloženjem i sa svim **osjećajima svoga srca** zacijelo bi nam dobri Bog bio milostiv pa bi nam udijelio svoje darove.

Kad pristupamo k stolu Gospodnjem da se okrijepimo svetim tajnama ne sumnjamo ni u što, vjerujemo i ljubimo tu nebesku hranu za koju je Krist kazao, a danas bogoslužje ponavlja: Ovo je tijelo moje. To nam je najsigurnija vječna obrana.

2. nedjelja Muke — **S Kristom k slavi uskrsnuća**

Započeo je najozbiljniji dio liturgijske godine — Sveta sedmica. Krist biva sluga, postaje poslušan sve do smrti na križu. Time nam daje najsavršeniji primjer poniznosti i strpljivosti. Nasljedujmo ga pa ćemo i mi postati dionici njegova uskrsnuća.

Kad Krist i danas pođe u nekrvnu smrt na oltaru da nam postigne milost i zadobije blaženu vječnost, ne smijemo ostati nezainteresirani, neaktivni. Svoje osjećaje moramo sjediniti s njegovim, žrtvu svoga života s njegovom. Moramo postati jedno s Kristom.

Sveta Pričest ojačat će to jedinstvo i učinit će nas spremnima da vršimo svetu volju Božju. Stajat će nas to truda i ispijanja čaša muke. No ništa ne smeta! Bt će to priprava za čas ispunjenja naših pravednih čežnja — priprava za Uskrs.

Uskrs — **Novo stvorenje**

Danas je blagdan kad izmučeni, razapeti, pokopani Krist ustaje iz groba. Danas je Uskrs — dan radosti, pobjede, svijetla, dan triumfa naše Glave. Svetkovanje Uskrsa treba da za nas bude u znaku preporođenja, novog života.

U žrtvi sv. Mise najvažniji dio je Pretvorba. I pretvorba našeg života trebala bi biti posljedica prikazivanja Misne žrtve. Nek se stoga danas žrtvovanjem vazmenih tajna potrese zemlja naše niže naravi i neka u nam uskrsne Bog sa svojim božanskim životom.

Blagovanje pravog vazmenog Janjeta bit će djelotvorno, ako iz svoga srca izbacimo stari kvasac zloće i pokvarenosti, a svetkujemo u beskvasnom kruhu čistoće, istine i ljubavi. Jedino tako ćemo se pretvoriti u novo stvorenje.

Bijela nedjelja — **Preporođeni**

Život što smo ga Krštenjem započeli a na uskrsni blagdan obnovili — tom novom životu nužno je potrebna hrana od koje će se uzdržavati. Stoga kao novorođena djeca moramo biti željni i hraniti se čistim mlijekom vjere i milosti.

Sveta je Žrtva najbolje sredstvo našeg duhovnog napretka. Milost što nam je daje žrtvovani Krist može učiniti da se i na nama ostvari riječ: Krist je uskrsnuo — u ovom čovjeku. Starog čovjeka u njemu nema više. Zar to nije na radost Crkvi?

Po sv. Pričesti dolazimo u najintimniji dodir s Kristom. Mi ga ne samo diramo kao Toma nego ga i blagujemov. On nam je hrana, lijek sada i vazda, najsigurnija garancija našeg preporoda.

Ignacije Vugdelija

POKORA — OPROSTI

1. Razmišljajući o problemima života, jedan moderni pisac stavlja ovakvu pretpostavku: Kako bi to bilo lijepo, da naš život — poput knjige može imati drugo izdanje! Kad ljudi uvide svoje slabosti, nedostatke, pogreške, životni pad..., kolika bi to bila sreća, da mogu precrtati, prekrižiti pogreške, uništiti u svojemu životu sve što ne valja; drugim riječima pojaviti se u drugome izdanju, iznova započeti život, preporoditi se...

2. Nema lijepe, uzvišene i plemenite težnje ljudskoga srca, kojoj Bog nije udovoljio. I smionoj težnji modernoga čovjeka udovoljio je Bog, i to na svoj uzvišeni, savršeni božanski način. Svim je našim nevoljama na zemlji uzrok grijeh. Zbog grijeha dolaze patnje na ljudski rod. Da čovjek postane sretan, treba uništiti gri-

Uskrs — **Novo stvorenje**

Danas je blagdan kad izmučeni, razapeti, pokopani Krist ustaje iz groba. Danas je Uskrs — dan radosti, pobjede, svijetla, dan triumfa naše Glave. Svetkovanje Uskrsa treba da za nas bude u znaku preporođenja, novog života.

U žrtvi sv. Mise najvažniji dio je Pretvorba. I pretvorba našeg života trebala bi biti posljedica prikazivanja Misne žrtve. Nek se stoga danas žrtvovanjem vazmenih tajna potrese zemlja naše niže naravi i neka u nam uskrsne Bog sa svojim božanskim životom.

Blagovanje pravog vazmenog Janjeta bit će djelotvorno, ako iz svoga srca izbacimo stari kvasac zloće i pokvarenosti, a svetkujemo u beskvasnom kruhu čistoće, istine i ljubavi. Jedino tako ćemo se pretvoriti u novo stvorenje.

Bijela nedjelja — **Preporođeni**

Život što smo ga Krštenjem započeli a na uskrsni blagdan obnovili — tom novom životu nužno je potrebna hrana od koje će se uzdržavati. Stoga kao novorođena djeca moramo biti željni i hraniti se čistim mlijekom vjere i milosti.

Sveta je Žrtva najbolje sredstvo našeg duhovnog napretka. Milost što nam je daje žrtvovani Krist može učiniti da se i na nama ostvari riječ: Krist je uskrsnuo — u ovom čovjeku. Starog čovjeka u njemu nema više. Zar to nije na radost Crkvi?

Po sv. Pričesti dolazimo u najintimniji dodir s Kristom. Mi ga ne samo diramo kao Toma nego ga i blagujemov. On nam je hrana, lijek sada i vazda, najsigurnija garancija našeg preporoda.

Ignacije Vugdelija

POKORA — OPROSTI

1. Razmišljajući o problemima života, jedan moderni pisac stavlja ovakvu pretpostavku: Kako bi to bilo lijepo, da naš život — poput knjige može imati drugo izdanje! Kad ljudi uvide svoje slabosti, nedostatke, pogreške, životni pad..., kolika bi to bila sreća, da mogu precrtati, prekrižiti pogreške, uništiti u svojemu životu sve što ne valja; drugim riječima pojaviti se u drugome izdanju, iznova započeti život, preporoditi se...

2. Nema lijepe, uzvišene i plemenite težnje ljudskoga srca, kojoj Bog nije udovoljio. I smionoj težnji modernoga čovjeka udovoljio je Bog, i to na svoj uzvišeni, savršeni božanski način. Svim je našim nevoljama na zemlji uzrok grijeh. Zbog grijeha dolaze patnje na ljudski rod. Da čovjek postane sretan, treba uništiti gri-

jeh, korijen svakoga zla. Zato Isus ustanovljuje sv. sakramente, kojima hoće da uništi uzrok svih ljudskih zala — grijeh, po kojima omogućuje čovjeku da se preporodi na novi život, život milosti, život prave božanske radosti i nebeske sreće... Bog nas ponajprije preporađa na novi božanski Život po sv. Krštenju; a ako smo po nesreći teškim grijehom život milosti izgubili, Bog nam pruža mogućnost, da se na novi život preporodimo, da se u novome izdanju ukažemo po sakramentu sv. Ispovijedi. I koliko god puta padnemo u grijeh, Bog je uvijek pripravan da nas pridigne, ako smo samo iskreno raskajani, ako iskreno želimo precrtati ružne stranice života, započeti bolje, ljepše, svetije... Sigurno svi mi iz vlastitoga iskustva znademo, što znači ukloniti po sv. Ispovijedi iz duše ono što ne valja, preporoditi se, osvježiti se...

3. Međutim, sa sv. Ispovijeđu djelo našega duhovnog preporođenja nije sasvim završeno. U samoj Ispovijedi ne prašta Bog sve vremenite kazne, nego samo jedan dio, prema tome koliko se kajemo. Gospodin Bog hoće da i sam grešnik sa svoje strane dade neku naknadu za svoje grijehe; da za zlo, koje je počinio, pretrpi vremenitu kaznu ili ovdje na zemlji ili na drugome svijetu, u Čistilištu. U sv. Ispovijedi Bog nam vječnu, paklenu, muku, koju smo za grijehe zaslužili, mijenja u vremenitu kaznu. Slično je Bog činio više puta u Starom Zavjetu.

4. Da se oslobodimo i vremenite kazne za svoje grijehe, svećenik u Ispovijedi nalaže pokoru, koju je grešnik dužan izvršiti. Ovo izvršivanje pokore za počinjene i oproštene grijehe jest dopuna sakramenta sv. Ispovijedi, To je naše sudjelovanje u djelu našega preporođenja. Ali pod pokorom, koju moramo činiti za svoje grijehe, nemojmo razumjeti samo sakramentalnu pokoru, koja nam je u Ispovijedi naložena, a redovno je tako malena, da njome ni izdaleka ne možemo zadovoljiti Pravdi Božjoj koju smo tolikim grijesima uvrijedili. Zato se u onoj molitvi, što je svećenik moli iza naložene pokore nastavlja, moli, da pokorniku za potpuno uništenje grijeha, povećanje milosti i postignuće vječne slave pomognu druga dobra djela, što će ih učiniti, nevolje i patnje, koje će pretrpjeti. Nadasve svećenik moli, da pokorniku pomognu Muka Isusova, zasluge Bl. Dj. Marije i svetih. Prema tome, da se potpuno unište posljedice grijeha, da doživimo pravi duhovni preporod, poslije skrušene Ispovijedi moramo činiti dobra djela; što više Boga moliti, sv. Misu slušati, pristupati što češće na sv. Pričest, postiti, milostinju dijeliti, tjelesne sklonosti svladavati, ustrpljivo podnositi teškoće, koje nam dragi Bog pripusti s bilo koje strane. Naše molitve, naša dobra djela, naše patnje pred Bogom malo vrijede,

ako nisu ujedinjene s Mukom Isusovom i bolima Prežalosne. S Križa Kristova, s Kalvarije primaju naša dobra djela pravu, vrhunaravnu vrijednost pred Bogom.

II

1. Nego, ujedinjeni s Križem Kristovim možemo dovršiti djelo svoga duhovnoga preporođenja, prikazati Bogu naknadu za svoje grijehe, ne samo onda kad činimo različita dobra djela, kad postimo, ustrpljivo podnosimo teškoće zemaljskog života, nego i ako dobivamo **oproste**. Po oprostima prašta nam sv. Crkva izvan sakramenta sv. Ispovijedi vremenite kazne, koje moramo pretrpjeti za već oproštene grijehe ili na zemlji ili u Čistilištu. Kao što nam po zaslugama Križa Kristova sv. Crkva prašta u ime Božje grijeh i vječnu kaznu tako nam po zaslugama istoga Križa prašta i vremenitu kaznu za grijehe. Sam grijeh i vječnu kaznu prašta u sakramentu sv. Ispovijedi, a vremenitu kaznu prašta dijeleći oproste. Praštajući vremenite kazne, dijeleći oproste, Crkva ne postupa samovoljno, nego se služi vlašću, koju joj je dao Isus kad je rekao Petru i njegovim nasljednicima: Što god odriješiš na zemlji, bit će odriješeno i na nebesima!

2. Praštanje vremenite kazne za grijehe može biti potpuno i nepotpuno. Kad nam daje potpuni oprost, Crkva nam u ime Božje, po zaslugama Isusa Krista, prašta sve vremenite kazne. Da umremo onoga časa, kad takav oprost dobiemo, ne bi nam duša išla u Čistilište, nego ravno u Raj. Kad dobijemo nepotpuni oprost, ne praštaju nam se sve vremenite kazne, nego jedan dio. Vrijednost nepotpunoga oprosta ravna se prema pravilu za javne pokore, kakve su se nalagale u početku Crkve za određene grijehe. Te su pokore znale trajati više dana, pače i više godina. Prema tome, kad nam se daje nepotpuni oprost od nekoliko dana ili godina, to znači da nam se prašta toliko vremenitih kazna, koliko bismo zaslužili da nam se oprosti, da činimo pokoru po starom kršćanskom običaju kroz isto toliki broj dana ili godina.

Ali, da oprost dobijemo, moramo izvršiti propisane uvjete. Prije svega moramo biti u stanju posvetne milosti, bez grijeha na duši. I to je sasvim razumljivo. Ne može biti oproštena vremenita kazna za grijehe, ako prije nije oprošten sam grijeh i vječna kazna. Pače, ako želimo dobiti potpuni oprost, moramo zamrziti na svaki, pa i najmanji grijeh, a onda se u duhu ujediniti s Mukom Isusovom i bolima Prežalosne, s pokorom svetaca i to prikazati kao zadovoljštinu za svoje grijehe. Pri tome imamo pobuditi u srcu

nakanu da želimo dobiti oprost, a onda nam valja izvršiti točno propisano dobro djelo (Put Križa, Krunica, pobožni uzdasi...), za koje se daje oprost.

3. Katkada se potpuni oprost daje jednostavno »uz obične uvjete«. Ti su uvjeti: Ispovijed i Pričest, posjet crkve i molitva na nakanu Sv. O. Pape. Tko se češće, napr. sedmično, ispovijeda i pričešćuje, ne mora se, da dobije potpuni oprost, još i posebno ispovijediti i pričestiti. Jedino mu je još potrebno da toliko puta posjeti crkvu, koliko želi dobiti potpunih oprosta, i da nešto moli na odluku Sv. O. Pape. Ako nije izričito rečeno, dovoljno je za svaki takav potpuni oprost izmoliti 1 Očenaš, Zdravomariju i Slav Ocu. Izričito je određeno koliko treba moliti, da se dobije oprost na Gospu od Anđela i na Dušni dan. Kod svakoga ulaska u crkvu, za svaki potpuni oprost, koje u te dane kanimo dobiti, imamo moliti 6 Očenaša, Zdravomarija i Slava Ocu. Kad god dobijemo više potpunih oprosta, jedan prikažemo za se, a ostale možemo namijeniti za duše u Čistilištu. Nama nisu potrebni, a za žive ih ne možemo prikazati.

Nažalost, ljudi vrlo mnogo vrijeđaju Gospodina Boga. Božja Pravda zbog grijeha šiba ljudski rod različitim kaznama. Svi mi, u većoj ili manjoj mjeri, osjećamo bič srdžbe Božje. Ako nismo vrijedni, da pokorom ublažimo srdžbu Božju zbog naših grijeha, učinimo to pomoću oprosta. Ako nismo sposobni da učinimo teške pokore nastojmo barem dobivati oproste. Pa to je barem vrlo lako i jednostavno za svakoga koji mrzi grijeh i voli krepost. Osobito lako i jednostavno možemo dobiti oprost, ako molimo različite molitve s oprostima. Naći ćemo takve molitve u svakom molitveniku. Postoji pače jedan mali molitvenik (Blago nebesko, izd. 1961.), u kojem su uz pobožne uzdahe samo molitve s oprostima i to molitve za svaku prigodu: jutarnje i večernje molitve, molitve za Ispovijed i Pričest, za različite potrebe itd. Kad takve molitve molimo, mi jednim činom molimo i oproste dobivamo. Dobivajući oproste, zadovoljujemo Pravdi Božjoj za svoje grijehe, oslobađamo se vremenitih kazna, koje smo zaslužili za svoje grijehe. A kad mi sami pružamo Bogu zadovoljštinu za grijehe, zaslužujemo, da Bog ukloni od nas bičeve svoje srdžbe. Dobivajući oproste možemo vrlo mnogo pomoći dušama naših dragih pokojnika, koje čekaju na našu pomoć i koje će za uzvrat pomoći kod Boga nama svojim zagovorom. Onda još, kad nastojimo oko dobivanja oprosta grijeha, trudimo se uvijek da smo u posvetnoj milosti, brinemo se neprestano, kako bismo uništili posljedice grijeha u svojoj duši. Prema tome, kad dobivamo oproste uklanjamo iz duše ruševine koje je grijeh u nama ostavio; precrtavamo, uništavamo ružne strane svoga života, prepora-

đamo se na bolji, ljepši, sretniji život, život pun vedrine i nepomućene božanske radosti. Oprosti su stoga neprocjenjivo duhovno blago. Okoristimo se njime, dok imamo vremena!

Dr o. J. Šetka

TEŽITE ZA ONIM ŠTO JE GORE
(Poslanica na Misi Uskrsnog bdjenja)

Vjernici u gradu Kolose koji je ležao u dolini rijeke Likosa istočno od Efeza primili su kršćanstvo prilikom Pavlova boravka u Efezu g. 54-57. pr. Kr. Iako apostol nije osobno bio u Kolosima, ipak je prema njegovim vjernicima gajio prave apostolske osjećaje. Vjernici su na tu ljubav znali odgovoriti. To se posebno pokazalo kad se Pavao našao u prvom svom zarobljeništvu u Rimu. Poslali su mu dobrog Epafru, bogatog Grka iz Kolosa, da ga obavijesti o duhovnom stanju u Kolosima i okolnim središtima Laodiceji i Hijerapolisu. U vjeri su vjernici bili čvrsti, žarki u ljubavi, no bili su skloni na teosofske spekulacije, koje su bile što plod mjesnih običaja što plod židovskih učitelja, koji su vršili upliv na kršćansku zajednicu. Frigijci općenito imali su sklonost za prosvjetiteljske teorije sinkretističke vrste. Dva stoljeća ranije 2000 židovskih obitelji bilo je preseljeno u Lidiju i Frigiju gdje su se silno razmnožile (Usp. Josip Flavije Antiquitates jud., XII, 147-153).

Frigijski kršćani posvuda u svijetu gledali su čete anđela posrednika kojima se po svoj prilici dali ime Punina (Pleroma). Ove čete duhova oni su dovodili u vezu s Kristom. Možda su oni Krista smatrali većim od anđela, no židovski su ih učitelji stavljali u zabunu. Krist naime ne bi bio veći od najvećih anđela niti bi bio prije njih. Iz ovih klica u 2. i 3. st. izniknut će veliki sustavi gnoze. Tales iz Mileta je učio: »Svijet je živo biće puno demona.«

U gl. 1-2 poslanice Kološanima Pavao razvija temeljne ideje svoje kristologije, dok u gl. 3-4 donosi načela kršćanske moralke. Ulomak Kol. 3, 1-4, što ga liturgija čita u uskrsnom bdjenju, tvori neke vrste prelaz od nauke o uzvišenom Kristovu dostojanstvu na kršćanski moralni život. Poslanica je poslana iz Rima prvih mjeseci 63. g. po Tihiku, koji je kao i Epafra bio iz prokonzularne Azije.

Kol. 3, 1 - 4.

1. Ako ste dakle uskrsnuli s Kristom tražite ono što je gore, gdje Krist sjedi s desne strane Božje.
2. Težite za onim, što je gore a ne što je na zemlji.
3. Jer ste umrli, i vaš je život skriven s Kristom u Bogu.

đamo se na bolji, ljepši, sretniji život, život pun vedrine i nepomućene božanske radosti. Oprosti su stoga neprocjenjivo duhovno blago. Okoristimo se njime, dok imamo vremena!

Dr o. J. Šetka

TEŽITE ZA ONIM ŠTO JE GORE
(Poslanica na Misi Uskrsnog bdjenja)

Vjernici u gradu Kolose koji je ležao u dolini rijeke Likosa istočno od Efeza primili su kršćanstvo prilikom Pavlova boravka u Efezu g. 54-57. pr. Kr. Iako apostol nije osobno bio u Kolosima ipak je prema njegovim vjernicima gajio prave apostolske osjećaje. Vjernici su na tu ljubav znali odgovoriti. To se posebno pokazalo kad se Pavao našao u prvom svom zarobljeništvu u Rimu. Poslali su mu dobrog Epafru, bogatog Grka iz Kolosa, da ga obavijesti o duhovnom stanju u Kolosima i okolnim središtima Laodiceji i Hijerapolisu. U vjeri su vjernici bili čvrsti, žarki u ljubavi, no bili su skloni na teosofske spekulacije, koje su bile što plod mjesnih običaja što plod židovskih učitelja, koji su vršili upliv na kršćansku zajednicu. Frigijci općenito imali su sklonost za prosvjetiteljske teorije sinkretističke vrste. Dva stoljeća ranije 2000 židovskih obitelji bilo je preseljeno u Lidiju i Frigiju gdje su se silno razmnožile (Usp. Josip Flavije Antiquitates jud., XII, 147-153).

Frigijski kršćani posvuda u svijetu gledali su čete anđela posrednika kojima se po svoj prilici dali ime Punina (Pleroma). Ove čete duhova oni su dovodili u vezu s Kristom. Možda su oni Krista smatrali većim od anđela, no židovski su ih učitelji stavljali u zabunu. Krist naime ne bi bio veći od najvećih anđela niti bi bio prije njih. Iz ovih klica u 2. i 3. st. izniknut će veliki sustavi gnoze. Tales iz Mileta je učio: »Svijet je živo biće puno demona.«

U gl. 1-2 poslanice Kološanima Pavao razvija temeljne ideje svoje kristologije, dok u gl. 3-4 donosi načela kršćanske moralke. Ulomak Kol. 3, 1-4, što ga liturgija čita u uskrsnom bdjenju, tvori neke vrste prelaz od nauke o uzvišenom Kristovu dostojanstvu na kršćanski moralni život. Poslanica je poslana iz Rima prvih mjeseci 63. g. po Tihiku, koji je kao i Epafra bio iz prokonzularne Azije.

Kol. 3, 1 - 4.

1. Ako ste dakle uskrsnuli s Kristom tražite ono što je gore, gdje Krist sjedi s desne strane Božje.
2. Težite za onim, što je gore a ne što je na zemlji.
3. Jer ste umrli, i vaš je život skriven s Kristom u Bogu.

4. A kad se pojavi Krist, vaš život, tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi..

1. Život skriven u Bogu ne zbiva se kod Pavla kao kod filozofa prosvjetitelja u Kolosima putem stroge askeze, koja ima tek prividnost svetosti. Oni koji su »premješteni u kraljevstvo ljubljenog Sina« ne smiju dopustiti da ih ponovo zarobe stara »počela« djetinjspog stadija religije. Stare veze su srušene, zadušnica je prikovana na križ poput osvojene zastave (Holzner). Kršćanstvo kao otajstveno tijelo Kristovo temelji se na jednom dubljem i svetijem uređaju.

Isus Krist je za nas preuzeo smrt, da nas oslobodi od grijeha. I mi moramo duhovno umrijeti, želimo li živjeti s Kristom. Duhovnu smrt krštenika simbolički označuje krštenje koje se u prvim vremenima podijeljivalo uranjanjem u vodu. To uranjanje lijepo je i slikovito označivalo pokop i smrt. Krštenje je za krštenike ono, što su za Krista bili križ i grob. No u krštenju mi preuzimamo obvezu, da ćemo umrijeti grijehu i starom čovjeku i živjeti novim životom. U krštenju bivamo ucijepljeni u Krista, postajemo novo stvorenje (nea ktisis). Usp. Rim. 6,3 sl. Pavao je u Kol. 2,12 napomenuo vjernicima, da su oni zajedno s Kristom pokopani u krštenju (syntafentes) i upravo to je razlog, da su oni također uskrsnuli zajedno s njim (synergethete). Ovo novonastalo sjedinjenje krštenika s Kristom u sebi uključuje i jedistvo djelovanja. Treba naime tražiti ono, što je gore (ta anô), gdje je Krist s desne Božje. Pavao pokazuje ne samo mjesto i karakter toga »gore«, nego i naravni motiv, zbog kojega će kršćani tražiti ono što je gore. Ove riječi Ps. 110, 1, 1. Kor. 15, 25 i Rim. 8,34 tumače u mesijanskom smislu. U Ef. 2,5 Pavao istu misao još dublje razvija: Nas koji smo bili mrtvi zbog grijeha, oživio je zajedno s Kristom (synezôopoiêsen), . . . s njim uskrisi (syvegeiren) i s njim posadi (synekathisen) na nebesima u Kristu Isusu. Kršćani, iako još žive na zemlji, određeni su da budu zajedno s Kristom u nebeskim predjelima.

2. Težite za onim, što je gore. Pavao upotrebljava izraz **težite** (froneite) popunjajući raniji izraz **tražite** (zeteite), koji označuje pokret prema predmetu izvana. Težite znači produbljavanje svih duhovnih pokreta, t.j. čitavog mišljenja i stava prema istom predmetu. Dvaput spomenuta riječ »gore« posebno naglašava određeni predmet za razliku od cilja lažnih nauka. Ono što je na zemlji (ta epigeia) su počela svijeta (2,8), a također općenito grešnost i osjetnost.

3. Jer ste umrli i vaš je život sakriven s Kristom u Bogu. Kršćani posjeduju život ukoliko su zajedno s Kristom uskrsnuli i

zajedno s njim oživjeli (3,1 i 2,13). Taj je život nalik Kristovu životu. Ta skrovitost Kristova života i kod kršćana je pretpostavka za otkrivenje (apokalypsis 1. Kor. 1,7, odnosno parousia 1. Kor. 15,23; 1. Sol. 2,19). Skriveni život je novo stvorenje (nea ktisis) u Bogu. Taj život se razlikuje od života onih, koji nisu uronjeni u Kristovu smrt niti su dosegnuli duhovno uskrsnuće. Život skriven u Bogu je život milosti, dobrih djela, daleko od strasti i poroka, na Bogu utemeljen i sasvim na Boga usmjeren. To je neka vrsta produljene smrti, za kojom slijedi privremeno a potom i konačno uskrsnuće.

4. Kad se Krist objavi... Ovdje se radi o objavi (fanerothe) nečega, što je bilo privremeno sakriveno no u stvari je jedno te isto (usp.1. Kor. 14,25). Radi se o realnoj prisutnosti onog, što se ima objaviti a ne kao da bi to istom tek tada trebalo nastati. Krist je naš život. On je onaj, u kojemu počiva skriveni život kršćana, i upravo zbog njega taj sakriveni život će se jednom objaviti (otkriti). Objava (fanerosis) ima svoj temelj u Kristu. »Tada ćete se i vi s njim objaviti uslavi«. **Tada** (tote) je svečani čas. To je moguće, jer su vjernici s Kristom zajedno uskrsnuli na život (synergethentes). Izraz »u slavi« (en dokse) označuje oblik u kojem će se zbiti objava. O objavi slave Božje Pavao lijepo raspravlja u Rim. 2,28. Tu se kaže, da će se slava Božja objaviti na kršćanima.

Ulomak pun dubokih misli o Kristovu otajstvenom tijelu zgodno je upotrebljen za čitanje na sv. Misi uskrsnog bdjenja. Kršćani su se u svim vremenima osjećali kao jedna jedinica u odnosu na Krista i u odnosu jednih na druge. Krštenjem krštenik dobiva nadnaravni milosni život. Krist je postao životno počelo (princip) kršćanina. Misao i na ovaj skriveni život s Kristom treba da napunja vjernike veselim raspoloženjem. Njihov život treba da bude trajna nježna i suzdrživa pjesma radosti, koja i u bolnoj noći vremena pozdravlja sunce vječnoga dana. U uskrsnoj noći čekali su stari kršćani dolazak svoga Gospodina. Kad je prošla polnoć, oni su znali: On oklijeva da se objavi. Tada su slavili žrtvu i prema »gore«, t.j. prema Ocu išli su kroz tajnu Kristove smrti i uskrsnuća. To je zadnji smisao svete žrtve u uskrsnoj noći. Dovršenje uskrsne noći ide preko vremena tamo k svitanju sudnjeg dana i k jutarnjoj zori vječnosti (E. Löhr).

o. Franjo Carev

»Smisao i sklonost za liturgiju je duhovni dar (charisma). Vjerujem da sam taj dar primio od Boga«.
(Pio Parsch)

NA OLTAR DAJMO LEPE SVEČE

Ko je električna luč prišla v splošno rabo, je kmalu vdrla tudi v cerkve in postala zanje velika pridobitev. Sveta obredna kongregacija ji je že leta 1895. odprla vrata v cerkev na stežaj, vendar z načelno omejitvijo, da je elektrika v cerkvi za razsvetljavo in za osvetlitev arhitekturnih elementov in umetnostne opreme, ni pa dovoljena v kultne namene. Odlok je opozoril tudi na to, da svetih prostorov ne smemo razsvetljevati kakor gledališča. To stališče do električne luči je cerkvena oblast večkrat podrobneje opredeljevala. Prepovedala je na pr. električno razsvetljevanje prestola za Najsvetejše od znotraj z namenom, da bi bila monštranca bolj vidna; prepovedala je postavljati električne svetilke za razsvetljavo na sam oltar ali porabljati barvne žarnice za osvetljevanje kipov ali podob.

Pomanjkanje voska in oljčnega olja ter draginja, zlasti v časih vojne, sta pa odprli elektriki pot tudi dalje. Začeli so jo porabljati tudi v kultne namene. Že v stiski prve svetovne vojne je bilo dovoljno, za večno luč vpeljati namesto olja elektriko. S tem je bilo mnogo dela cerkovnikom prihranjenega, večno luč je bila vedno snažna, zato se je ta luč hitro priljubila. V drugi svetovni vojni je šla Cerkev še dalje: ordinariji so lahko dovoljevali, da je električna luč deloma lahko nadomestovala tudi voščene sveče pri liturgičnih opravilih.

Tedaj so predstojniki cerkva začeli povsod vpeljevati na oltar električne luči. Le redkokje je to delo vodil estetsko izšolan človek s čutom za liturgično simboliko, po večini cerkva so pa to delo izvršili domači obrtniki. Ti so često našarili oltar z vidnimi električnimi žicami, lesenimi, le ostruganimi in pološčenimi svečami, na katere so privili kar dokaj močne žarnice, ker majhnih pač niso dobili. S tem so lepoto oltarja često neokusno oškodovali. Oltar, ki na njem gori mnogo električnih luči, je že sam na sebi še vedno mrtev in hladen, kaj šele, če je z elektriko tudi neokusno opremljen!

Po končani vojni, ko sta se vosek in oljčno olje za liturgično luč sicer že laže dobila, toda bila še vedno draga, je sv. kongregacija obredov vojne olajšave le deloma omejila. Leta 1949. je predpisala, da morata goreti pri tihi maši vsaj dve voščeni sveči, pri peti in slovesni maši ter pred izpostavljenim Najsvetejšim vsaj štiri, druge do predpisanega števila pa morejo biti tudi električne.

V skladu s tem odlokom so škofje Jugoslavije na škofovski konferenci, leta 1959. predpisali število voščenih sveč za naše kraje: dve za tiho, štiri za peto, šest za slovesno, sedem za ponfitikalno in vsaj šest za izpostavljanje Najsvetejšega.

Namen teh odredb svete stolice in naših škofov je, da bi v sedanjih razmerah, kolikor je mogoče, spet porabljali liturgično luč in manj električne luči. Voščena sveča ima prednost pred elektriko ne le zaradi svoje starodavne častitljive tradicije, temveč zaradi svoje bogate simbolike ki so ji jo v Cerkvi pripisovali že od 4. stoletja dalje. Najprej je bila sveča simbol veselja in prazničnosti; še danes na praznike v ta namen prižigamo več sveč in cerkveni dekreti sami to naročajo. Sveča je simbol Boga samega, zakaj »Bog je luč in nobene teme ni v njem« (1 Jan 1, 5). Posebno pa je simbol Kristusa, ki je žluč od luči«, kakor molimo v nicejski veroizpovedi, ki je sam o sebi rekel: »Jaz sem luč sveta« (Jan 8. 12), ki je »prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka« (Jan 1, 9) in ki ga je Simeon označil za »luč v razsvetljenje poganov« (Lk 2, 32). Sveča je tudi simbol Kristusovega nauka. Kakor luč prežene temo, tako Kristusov nauk prežene temo verske nevednosti, zmote in poganstva. Zato pri slovesni maši med petjem evangelija stojita ob knjigi dva akolita z gorečima svečama. Sveča dosledno označuje tudi učinke Kristusovega nauka: vero, milost, krščansko upanje in večno zveličanje. Zato pri krstu damo botrom v roke gorečo svečo z besedami: »Prejmi gorečo luč . . . da boš živel na vekov veke.« Pri priporočanju duše gori po predpisu Obrednika sveča, simbol vere in krščanskega upanja; prav tako pri mrtvaškem odru in za pogreb vzamemo po Obredniku sveče: »Razdelijo se sveče in prižgo svetila« — pri nas navadno »stojnice«. Sveča pri pogrebu pomeni »večno luč«, ki naj sveti, kakor molimo pri tem, umrlemu. Ni prav, če kler pri pogrebu ne nosi prižganih sveč v rokah.

Kristjani moramo biti Kristusove podobe. Tudi mi moramo biti »luč sveta« (Mt 5, 14). S krstom smo postali »luč v Gospodu«, zato moramo hoditi »kakor otroci luči v vsakršni dobroti in pravici in resnici« (Ef 5, 8.9).

Voščena sveča je zelo primeren simbol Kristusa. Narejena je, vsaj deloma, iz voska, ki ga pripravlja deviška čebela delavka, medtem ko je telo Kristusovo po Svetem Duhu pripravila deviška božja mati. Sveča se povživa — Kristus se je za nas daroval. Goreča, povživajoča se sveča pri maši je ne le simbol neskončne Kristusove ljubezni, s katero se za nas daruje nebeškemu Očetu, temveč tudi za nas veden opomin, da z zunanjim darovanjem združujemo notranje darovanje, brez katerega bi bilo zunanje brez vrednosti pred Bogom.

Sveče na oltarju so predpisane zaradi simbolike, so pa tudi pogreb vzamemo po Obredniku sveče: »Razdelijo se sveče in prižgo razpostavljene rože, ne v celih šopih, ampak tako, kakor so raztre-

sene med zelenje na livadi, dajo oltarju topel in slovesen izraz. Da bodo res lepo krasile oltar, vzgojimo cerkovnike in tiste, ki za oltar skrbe, da bodo upoštevali naslednje.

1. Sveče morajo biti ravne in snažne. Zato jih ne smemo prijemati z umazanimi rokami. Umazane sveče umijemo s špiritom ali v topli milnici. Da se ne krive, ne smemo v zaboju polagati daljših sveč na krajše. Da se pri natikanju na svečenik na spodnjem koncu ne drobijo in da se dajo lepo natakniti, je dobro, spodnji konec sveče prej v mlačni vodi rahlo zmehčati. V skrinji ali v predalu naj bo vsaka sveča posebej zavita v papir, čez vse pa pogrnimo debelejšo krpo.

2. Današnje sveče imajo v sebi mnogo parafina, voska imajo navadno le do 20%. Niso najboljše kakovosti. Zato se rade cede. Zaradi tega je potrebno, da vsak dan, ko po končanih mašah oltar pogrnemo, ostrgamo od sveč viseče okapnine, najbolje kar na papir, in odtrgamo zogleneli stenj. Tako bodo sveče vedno lepo gorele in se ne bodo pocejale, poslikane stene ali stropi, če so taki, pa ne bodo tako hitro od saj okajeni.

3. Sveče na oltarju ne učinkujejo lepo, če so predloge, na pr. če segajo nad tabernakelj z nastavkom. Na oltarjih, na katerih tabernaklja ni, naj bi bil podstavek oltarnega kriŽa toliko visok kakor svečniki, križ naj bi bil razmeroma velik, da dobro ponazarja, da se na oltarju ponavlja Jezusova daritev na križu, sveče pa naj segajo le do prečnega ramena križa. To je idealna mera sveč. Le oglejmo si v latinskem misalu sliko iz prejšnih stoletij s pravilnimi razmerji.

4. Električne sveče, ki jih danes še ni mogoče povsem pogrešati, naj bodo res lepa imitacija voščenih sveč. Ker so pri izpostavljenim Najsvetejšim zdaj predpisane voščene sveče, bomo male električne sveče na tabernaklju pač lahko odstranili. Prav tako odstranimo z naših, večinoma umetniških oltarjev vse neokusne obrtniške izdelke električnih sveč in vidne električne napeljave. Za električne sveče poraben les je le javorovina, pa še ta naj bo rumenkastobelo pološčena. Zelo lepe so tudi voščene sveče, ki na njih vrh napeljemo drobne električne žarnice. Napeljava mora biti za oči nevidna. Žarnice morajo biti čim manjše. Nabavimo si majhen transformator, da svetloba žarnice ne bo premočna in ne bo bila ljudem v oči. Napeljava naj se izvrši po navodilih estetsko izobraženega strokovnjaka in pod njegovim vodstvom. Ne zaupajmo sebi, da znamo vse prav ukreniti sami. Ordinariati in umetnostni zgodovinarji ter zavodi za spomeniško varstvo nam bodo z nasveti radi pomagali.

Naše cerkve morajo biti lepe. Lep mora biti predvsem oltar. Sveče na njem so važen element lepote. Vernike vzgajajmo k sodelovanju; k temu spada tudi to, da potek bogoslužnih opravil tudi gledajo. To je danes posebej velikega pomena, ko so tudi verniki navajeni, da skoro vse doživljajo z očmi: hodijo v kino, gledajo televizijo in berejo ilustrirane tednike in barvne mesečnike. Lepe sveče na oltarju so potemtakem važen del liturgične vzgoje vernikov.

BOGORODICE DJEVICE PREČISTI ZARUČNIK

(Sv. Pijo X)

Očekivanje Ekumenskoga koncila

U središtu i na odličnom mjestu ovih briga (opće katoličke Crkve) stoji bez sumnje ekumenski Vatikanski koncil, koji već očekuju srca svih onih koji vjeruju u Isusa Otkupitelja, pa pripadali oni katoličkoj Crkvi, našoj Majci, ili nekima od raznih vjeroispovijesti, koje su od nje odijeljene, ali ipak sa strane mnogih željne povratka k jedinstvu i miru, prema nauku i molitvi Isusa Krista nebeskom Ocu. Sasvim je naravno, da sve ovo pozivanje na glas Papâ posljednjega stoljeća ide samo za tim, da potakne na sudjelovanje katoličkog svijeta k dobru uspjehu one velike želje za redom, duhovnim napretkom i mirom, što i jest svrha svakog Ekumenskoga koncila.

Koncil u službi svih duša

Sve je veliko i dostojno isticanja u Crkvi, kakvu ju je Krist ustanovio. Kod održavanja Koncila sastaju se uz Oce najodličniji ljudi crkvenog svijeta, bogati uzvišenim darovima teološke i pravne znanosti, obdareni spretnošću organiziranja, dubokog apostolskog duha. Ovo je koncil: Papa na čelu, oko njega i s njime Kardinali, Biskupi svakog obreda i sa svih strana, doktori i učitelji, veoma uvaženi u raznim granama i njihovim strukama.

Ali Koncil je određen za sav kršćanski narod koji je uza nj povezan po onom savršenijem optoku milosti kršćanske životnosti, koja će učiniti lakšim i bržim stjecanje pravih dragocjenih dobara sadašnjeg života i sigurnijim postignuće bogatstva budućega vijeka.

Svi su dakle povezani uz Koncil, crkovnjaci i svjetovnjaci, veliki i maleni, sa svih strana svijeta, svakog staleža, svakog naroda, svake boje. Pa ako je ijedan od nebeskih zaštitnika kao pozvan da nam ozgor isprosi u pripremi Koncila i u njegovu razvoju,

Naše cerkve morajo biti lepe. Lep mora biti predvsem oltar. Sveče na njem so važen element lepote. Vernike vzgajajmo k sodelovanju; k temu spada tudi to, da potek bogoslužnih opravil tudi gledajo. To je danes posebej velikega pomena, ko so tudi verniki navajeni, da skoro vse doživljajo z očmi: hodijo v kino, gledajo televizijo in berejo ilustrirane tednike in barvne mesečnike. Lepe sveče na oltarju so potemtakem važen del liturgične vzgoje vernikov.

BOGORODICE DJEVICE PREČISTI ZARUČNIK

(Sv. Pijo X)

Očekivanje Ekumenskoga koncila

U središtu i na odličnom mjestu ovih briga (opće katoličke Crkve) stoji bez sumnje ekumenski Vatikanski koncil, koji već očekuju srca svih onih koji vjeruju u Isusa Otkupitelja, pa pripadali oni katoličkoj Crkvi, našoj Majci, ili nekima od raznih vjeroispovijesti, koje su od nje odijeljene, ali ipak sa strane mnogih željne povratka k jedinstvu i miru, prema nauku i molitvi Isusa Krista nebeskom Ocu. Sasvim je naravno, da sve ovo pozivanje na glas Papâ posljednjega stoljeća ide samo za tim, da potakne na sudjelovanje katoličkog svijeta k dobru uspjehu one velike želje za redom, duhovnim napretkom i mirom, što i jest svrha svakog Ekumenskoga koncila.

Koncil u službi svih duša

Sve je veliko i dostojno isticanja u Crkvi, kakvu ju je Krist ustanovio. Kod održavanja Koncila sastaju se uz Oce najodličniji ljudi crkvenog svijeta, bogati uzvišenim darovima teološke i pravne znanosti, obdareni spretnošću organiziranja, dubokog apostolskog duha. Ovo je koncil: Papa na čelu, oko njega i s njime Kardinali, Biskupi svakog obreda i sa svih strana, doktori i učitelji, veoma uvaženi u raznim granama i njihovim strukama.

Ali Koncil je određen za sav kršćanski narod koji je uza nj povezan po onom savršenijem optoku milosti kršćanske životnosti, koja će učiniti lakšim i bržim stjecanje pravih dragocjenih dobara sadašnjeg života i sigurnijim postignuće bogatstva budućega vijeka.

Svi su dakle povezani uz Koncil, crkovnjaci i svjetovnjaci, veliki i maleni, sa svih strana svijeta, svakog staleža, svakog naroda, svake boje. Pa ako je ijedan od nebeskih zaštitnika kao pozvan da nam ozgor isprosi u pripremi Koncila i u njegovu razvoju,

onu virtus divina (božansku snagu) po kojoj se čini da je on određen kao znak — međaš novog razdoblja u povijesti suvremene Crkve onda se taj zadatak ni jednome između Nebesnika ne može bolje povjeriti negoli s. Josipu, uzvišenom poglavaru nazaretske Obitelji, i zaštitniku svete Crkve.

Ponovno slušajući odjek glasova Papa ovoga posljednjeg stoljeća naše povijesti, kako smo doživjeli, još nas diraju u srce one karakteristične riječi Pija XI., pa i zbog onoga nejgova primišljenja i staložena načina izražavanja. One dolaze do našega uha upravo iz jednoga govor, što ga je izrekao 19. ožujka 1928, kad nije znao, nije mogao s čašću da ne spomene svetog Josipa, kojega je on rado pozdravljao kao »sv. Josipa dragog i blagoslovljenog«.

»Privlačljivo je, rekao je tada, izbliza opažati i gotovo vidjeti kako sjaju jedan uz drugi dva veličanstvena lika koja idu zajedno u početku Crkve: prije svega onaj sv. Ivana Krstitelja, koji dolazi iz pustinje... Zatim vrlo snažni lik Petra, koji sluša od Božanskog Učitelja one veličanstvene riječi: »Hajdete i propovijedajte svemu svijetu...«

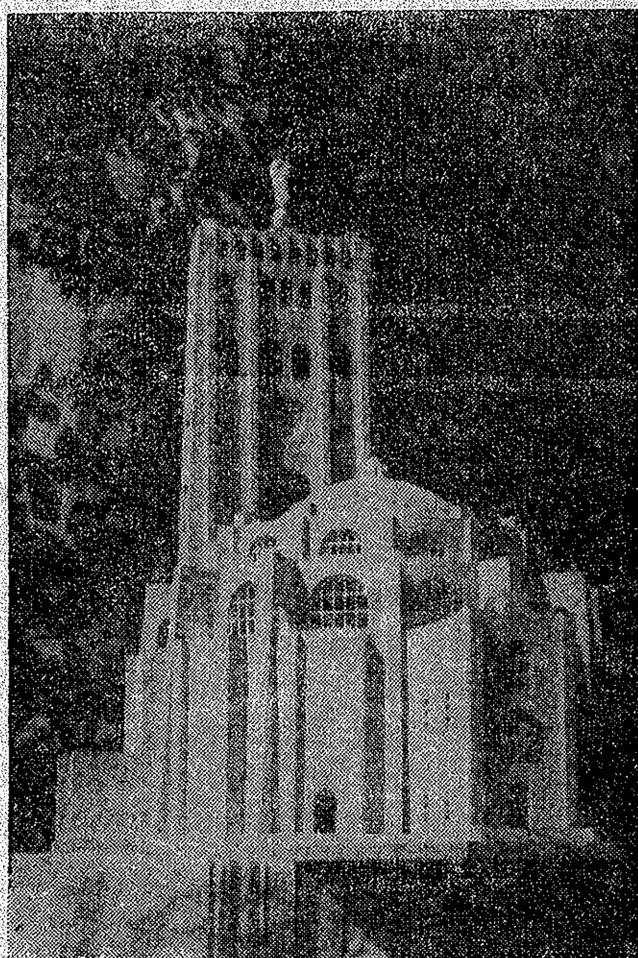
Tako je govorio Pijo XI. A onda je nastavio, oh, kako sretno: »Između ova dva velika čovjeka, između njihove dvije misije, evo se pojavljuje osoba i misija sv. Josipa, koja, naprotiv, prolazi sabrana, šutljiva, gotovo neopažena i nepoznata u svojoj poniznosti, u šutnji, koja je imala sinuti istom kasnije, šutnji, za kojom je imao doći, i zaista visok, klik, glas, slava u vijekove.«

Oh! zazivanje, oh! štovanje sv. Josipa u zaštitu Ekumenskoga koncila, Drugoga vatikanskoga.

Časna Braćo i sinovi Rima, Braćo i dragi sinovi svega svijeta: evo, ovamo smo vas htjeli dovesti, upravljajući vam ovo Apostolsko pismo upravo na dan 19. ožujka, kad je štovanje sv. Josipa, Zaštitnika svopće Crkve, moglo vašim dušama doći kao poticaj na izvanrednu obnovu žara da se sa svojom molitvom, življom, gorljivijom i ustrajnijom pridružite brizi svete Crkve učiteljice i majke, kao one koja će naučavati i upravljati ovim izvanrednim događajem XXI Ekumenskoga sabora, i Vatikanskoga drugoga...

Dobro Vam je poznato, da je prvi period organizacije ovoga Koncila u mirnu, marljivu i utješnu radu. Na stotine prelata i veoma odličnih crkovnjaka, dolazeći sa svih strana svijeta izmjenjuju se u ovom Gradu, razdijeljeni u različne i dobro uređene sekcije. Svaka je od njih zauzeta svojim plemenitim radom na podlozi dragocjenih podataka skupljenih u nizu silnih svezaka koji sadrže misao, iskustva, poticaje što ih skupiše um, mudrost, živi apostolski žar onoga, što sačinjava pravo bogatstvo katoličke Crkve u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Ekumenski koncil, za svoje održanje i za svoj uspjeh, traži samo svijetlo istine i milosti, stege proučavanja i šutnje, vedra mira i pameti i srdaca. To s naše ljudske strane. A s visine je nebeska pomoć, koju kršćanski narod mora zazivati živom suradnjom molitve, nastojanjem oko uzorna života, što će već unaprijed biti i kao dokaz i primjer onoga odlučnog stava svakog vjernika, da zatim stavi u djelo one pouke i one naputke, što će se svečano proglasiti na sretnom završetku ovoga velikog događaja, koji se već sada nadobudno i sretno priprema.

Josip Plečnik:
„Aedes S. Josephi patriarchae"
(Nacrt za Sarajevo)

Časna Braćo i dragi sinovi.

Svijetla misao pape Pija XI od 19. ožujka 1928. prati nas i danas. Ovdje, iz Rima, presveta Lateranska katedrala sja uvijek u slavi Krstitelja. Ali u najvećem hramu sv. Petra, gdje se štuju dragocjene uspomene svega Kršćanstva, ima i oltar sv. Josipa. I Mi kanimo, i odlučujemo na ovaj današnji dan 19. ožujka 1961., da se oltar sv. Josipa zaodjene u novi sjaj veći i svečaniji, i postane privlačljiva tačka vjerske pobožnosti za pojedine duše, za bezbrojna mnoštva. Upravo će se ispod ovih nebeskih svodova vati-

kanskog hrama skupiti oko Glave Crkve čete onih koji sačinjavaju Apostolski Zbor i sastati se sa svih strana, pa i najudaljenijih čitavog zemaljskoga kruga, za Ekumenski koncil.

O sv. Josipe! Ovdje, ovdje je tvoje mjesto, koji si **Protector universalis Ecclesiae.** Htjeli smo ti glasovima i dokumentima Naših neposrednih predšasnika posljednjeg stoljeća — od Pija IX do Pija XII — splesti kao neki časni vjenac, kao odjek onih dokaza srdačnog štovanja, što se danas dižu iz svih katoličkih naroda i iz svih misijskih krajeva. Budi nam uvijek Zaštitnik. Neka nas tvoj unutarnji duh mira, šutnje, dobra rada i molitve, a u službi svete Crkve, uvijek oživljava i razveseljuje u jedinstvu s tvojom blâgoslovljenom Zaručnicom, preslatkom i Bezgrešnom Majkom našom, u prejakoj i slatkoj ljubavi prema Isusu, slavnom i besmrtnom Kralju vjekova i naroda. Tako budi.

Dano u Rimu, kod Svetog Petra, 19. ožujka 1961, treće godine Našega Pontifikata. (Tako završuje ovo lijepo i toplo pismo, Pismo Sv. Oca Ivana XXIII.).

(Nastavit ćemo)

Dr o. Stanko Petrov

NOVI BENEDIKTINSKI KALENDAR

Mnogi misle da benediktinci imamo posebnu liturgiju. Za franjevce je poznato da su se od početka služili Misalom i časoslovom rimske Kurije. Dominikanci su nastali u južnoj Francuskoj pa imaju osobitosti galikanske liturgije, koja je opet zadržala dosta istočnih prvina, jer je južna Galija misionirana s istoka. Tako dominikanci pripravljaju darove za sv. žrtvu na početku Mise, poput istočnjaka.

Kad je sv. Benedikt pisao svoje Pravilo, vladala je u liturgiji još velika sloboda. Općih liturgijskih propisa za cijelu Crkvu nije još ni bilo. Kako monasi u ogromnoj većini nisu bili svećenici (i sv. Benedikt gotovo sigurno nije bio svećenik), sv. Misu su im služili svećenici izvana, dakako prema obredu svoga kraja, dakle u južnoj Italiji prema rimskom obredu. Toga se držao i monah svećenik, ako je kao takav došao u samostan ili ga je opat dao zarediti. Tako je ostalo da mi benediktinci imamo u Misi posve rimski obred i rimski Misal.

Za čososlov je sv. Benedikt prema ondašnjoj slobodi, odredio kako je mislio da odgovara njegovim monasima. Ideal mu je bio da svakog dana, poput starih pustinjaka, izmole čitav psaltir. Ali

kanskog hrama skupiti oko Glave Crkve čete onih koji sačinjavaju Apostolski Zbor i sastati se sa svih strana, pa i najudaljenijih čitavog zemaljskoga kruga, za Ekumenski koncil.

O sv. Josipe! Ovdje, ovdje je tvoje mjesto, koji si **Protector universalis Ecclesiae.** Htjeli smo ti glasovima i dokumentima Naših neposrednih predšasnika posljednjeg stoljeća — od Pija IX do Pija XII — splesti kao neki časni vjenac, kao odjek onih dokaza srdačnog štovanja, što se danas dižu iz svih katoličkih naroda i iz svih misijskih krajeva. Budi nam uvijek Zaštitnik. Neka nas tvoj unutarnji duh mira, šutnje, dobra rada i molitve, a u službi svete Crkve, uvijek oživljava i razveseljuje u jedinstvu s tvojom blågoslovljenom Zaručnicom, preslatkom i Bezgrešnom Majkom našom, u prejakoj i slatkoj ljubavi prema Isusu, slavnom i besmrtnom Kralju vjekova i naroda. Tako budi.

Dano u Rimu, kod Svetog Petra, 19. ožujka 1961, treće godine Našega Pontifikata. (Tako završuje ovo lijepo i toplo pismo, Pismo Sv. Oca Ivana XXIII.).

(Nastavit ćemo)

Dr o. Stanko Petrov

NOVI BENEDIKTINSKI KALENDAR

Mnogi misle da benediktinci imamo posebnu liturgiju. Za franjevce je poznato da su se od početka služili Misalom i časoslovom rimske Kurije. Dominikanci su nastali u južnoj Francuskoj pa imaju osobitosti galikanske liturgije, koja je opet zadržala dosta istočnih prvina, jer je južna Galija misionirana s istoka. Tako dominikanci pripravljaju darove za sv. žrtvu na početku Mise, poput istočnjaka.

Kad je sv. Benedikt pisao svoje Pravilo, vladala je u liturgiji još velika sloboda. Općih liturgijskih propisa za cijelu Crkvu nije još ni bilo. Kako monasi u ogromnoj većini nisu bili svećenici (i sv. Benedikt gotovo sigurno nije bio svećenik), sv. Misu su im služili svećenici izvana, dakako prema obredu svoga kraja, dakle u južnoj Italiji prema rimskom obredu. Toga se držao i monah svećenik, ako je kao takav došao u samostan ili ga je opat dao zarediti. Tako je ostalo da mi benediktinci imamo u Misi posve rimski obred i rimski Misal.

Za čososlov je sv. Benedikt prema ondašnjoj slobodi, odredio kako je mislio da odgovara njegovim monasima. Ideal mu je bio da svakog dana, poput starih pustinjaka, izmole čitav psaltir. Ali

kako je patrijarha zapadnog monaštva htio da njegovi sinovi i kćeri ne samo mole nego da i mnogo rade, umno i rukama, razdijelio je psaltir kroz tjedan i dodao još neke kantike, uz već određena čitanja iz Sv. Pisma i, kako on kaže, pravovjernih otaca. Benediktinski se dakle časoslov razlikuje od rimskoga po tome, što se ovaj više puta mijenjao, a benediktinci smo do danas zadržali razdiobu psalama kakvu je odredio sv. Otac, tzv. curcus s. Benedicti. Prema njemu jutrenja nedjeljom i blagdanom ima 12 psalama i još 3 kantika, a u ferijama samo 12 psalama. Drugi su časovi uglavnom kao rimski, samo su u večernji 4 psalma (kao i na pohvalama, gdje je 4. psalam zapravo kantik). I poslije najnovijeg Kodeksa rubrika Sv. Stolica dozvolila je benediktincima da zadrže svoj »cursus«, pa prema tome i 3 noćnice na nedjeljnoj jutrenji, koja je za svećenike u pastvi skraćena na 1 noćnicu s 9 psalama i 3 čitanja.

Ako benediktinci imamo rimski Misal i dobrim dijelom časoslov, kalendarom se dosta razlikujemo od rimskoga. Do sv. Pija X imali smo i kalendar rimski s nešto svojih svetaca. Poznato je da je sveti Papa namjeravao reformirati i pojednostaviti svu liturgiju, pa i liturgijski kalendar. Nešto je učinio odmah, davši prednost nedjeljama, a da se drugo izvede mudro i korisno, želio je da se reforma okuša najprije kod benediktinaca. Kard. La Fontaine i o. Jeronim Mileta, konsultorSZO i kasnije šibenski biskup, a sa strane benediktinaca poznati liturgičar o. Anselm Manser iz Beurona priredili su, uz pomoć drugih, za OSB temeljito reformirani rimski kalendar. Gotovo je polovicu dana u godini bilo de feria, a mnogi su manje poznati sveci bili samo komemorirani ili posve ispušteni. Glavno je načelo bilo: čososlov — opus Dei neka bude slavljenje Boga (što redovito čine psalmi, kantici i himni), a za »sveto štivo« neka se nađe vremena preko dana. Dva rata su skrivila da je tako pojednostavljeni Kalendar uglavnom uveden za cijelu Crkvu tek od 1. I. 1961.

Poslije novog Kodeksa rubrika SZO je donio odluku o reviziji diecezanskih i redovničkih kalendara, oficija i Misa (v. »Službu Božju«, g. I, br. 4, str. 17-21). Nedavno je takav revidirani kalendar odobren za cijeli OSB, a opet će svaka opatija (ili Kongregacija, tj. više opatija skupa) moći tražiti neke svece za svoj proprij. Kako su u ovoj reviziji benediktinskog kalendara izvedeni neki veći zahvati, čitaoce će zanimati nekoliko najvažnijih podataka o tome. Može se misliti da će prije ili kasnije te promjene biti unesene u kalendar cijele Crkve, pogotovo kad se množe glasovi nezadovoljstva što je mnogo svetaca dobilo treću klasu i to neki manje poznati jednako kao i drugi vrlo važni.

Od g. 1915., kad je reformiran benediktinski kalendar, u nj je uneseno vrlo malo novih svetaca: Krist Kralj, Sv. Josip Radnik i novo proglašeni naučitelji Crkve. Sad su još uvedene komemoracije sv. Ivana Bosco, sv. Pahomija prvog ustanovitelja cenobita 14. V. i sv. Terezije Djeteta Isusa, a sv. Pijo X kao 3 klase.

Malo je uneseno, ali je mnogo ukinuto ili smanjeno u klasi. Posve su ukinuti blagdani predrag. Krvi Isusove, Imena Isusova i Marijina, sv. Relikvija i sv. Kajetana. Na prvi pogled začuđuje ukidanje prvih triju blagdana, ali je prevladalo načelo da se slave samo otajstva i događaji, a ne imena. Uz to je u oficiju predrag. Krvi previše sredovječnog gledanja na Muku Isusovu. Sadašnji Sv. Otac promiče pobožnost predrag. Krvi, a ovom je odlukom SZO kao dan mig, neka to ostane pučka, a ne liturgijska pobožnost.

Od dosadašnjih je komemoracija ukinuto njih 27. Od tih su 2 Bl. Dj. Marije (7 žalosti prije Cvjetnice i 16. VII), više Papa (Telesfor, Grgur II, Lucije, Urban I, Stjepan I, Marko i Melhijad), nekoliko mučenika (Priska, Agneza 2. put, Prudencijana, Suzana, Sabina i dr.), par benediktinskih svetaca (Papa Grgur II, Toma Becket) i drugi manje poznati.

Od II klase sniženi na III: Stolica sv. Petra 22. II sv. Joakim i Ana (koje benediktinci od g. 1915. slavimo zajedno 26. VII), 7 žalosti BDM 15. IX i Bl. Dj. Marija od ružarija. Nisu pošteđeni ni benediktinski sveci, pa se od sada sv. Mauro i Placid, prvi učenici sv. Benedikta, štuju zajedno 5. X s III kl., a tako i sv. Gertruda 17. XI. Samo je sv. Benedikt ostao s dva blagdana I kl (21. III i 11. VII) i sv. njegova sestra Skolastika II kl (za benediktinke I kl).

Slijedeći se naučitelji Crkve od sada svetkuju samo s komemoracijom: Hilarij, Ćiril Aleks., Franjo Sal., Petar Damj., Ćiril Jeruz., Ivan Damašč., Izidor. Petar Kaniz., Pijo V, Robert Bel., Antun Efrem, Alfons Lig., Albert, Ivan od Križa i Petar Kriz. Isto tako i ovi sveci: Petar Celestin, Ivan Gvalbert, Posvećenje crkve BDM 5. VIII, Bruno, Kalist, Silvestar 26. XI i Silvestar 31. XII.

Tko je sve izbrojio, našao je u novom benediktinskom kalendaru 17 blagdana I klase, 32 blagdana II klase, 48 svetaca III klase, a 85 dana s komemoracijom i 182 dana de feria. U sadanjem je pak rimskom kalendaru 19 blagdana I klase 37 blagdana II klase, 178 (!) svetaca III klase, 44 komemoracije i 87 feria.

Malo tko zna kakvo će stanovište prema kalendaru zauzeti skori koncil, a još je teže pogoditi kojim će putem dalje Duh Božji voditi svoju Crkvu. Ipak je iz novo odobrenog benediktinskog reda jasno stanovište zasad jedinog kompetentnog foruma, Svetog Zbora Obreda. Prema tom stanovištu imamo Misom i časoslovom

sve više slaviti Boga, pa treba dakle još bolje poznavati i moliti psalme i himne. A što se tiče čitanja sv. otaca i, dakako još više, Sv. pisma, nikad ne smijemo zaboraviti riječi sadašnjeg Sv. Oca Ivana XXIII: »Živo potičemo sve klerike, da držeći ustrajon u rukama čitaju i razmatraju sveske otaca, sastavljene s toliko mudrosti i pobožnosti« (Motu proprio 25-VII-1960).

Dr o. Martin Kirigin OSB

O NAŠIH MINISTRANTIH

Papež je spregovoril. Prvič v dolgi zgodovini Cerkve, tako piše dr. Th. Schnitzler v svoji knjigi MINISTRANTENPÄDAGOGIK, je najviši pastir in učitelj smatral za potrebno, da naslovi na škofe poseben opomin v zadevi ministrantov (okrožnica Mediator Dei).

Besede sv. očeta so tako resne, da ni nobenega dvoma o veliki važnosti, ki jo nalaga dušnopastirska skrb za mašne strežnike vsakemu župniku. Zato se mora vsak truditi, da se nikdar in nikjer več ne dogodi, kar je pisatelj Ivan Cankar zapisal: Med vsemi otroci so ministranti najmanj pobožni in najmanj brzdani.

Ministrante imamo v prvi vrsti ali samo zato, da zadostimo predpisu cerkvenega zakonika v kan. 813, po katerem mašnik ne sme maševati brez strežnika. Prvi namen našega dela z ministranti je gloria Dei. Ničesar ne smemo opustiti, da bo božja služba čim lepša, čim slovesnejša, poduhovljena. Drugi naš namen mora biti, da vzgojimo zdravo pobožno, disciplinirano in v veri dobro poučeno skupino mladih kristjanov, ki bodo pomenili blagoslov za župnijo sami pa rasli v vnete, prepričane katoličane.

Duhovnikov zgled. Vžgati more le, kdor je sam vnet, oživljati le, kdor sam živi.

Fant bo vnet ministrant, če je njegov župnik ali kaplan vnet duhovnik. Dostojno in pobožno bo stregel pri oltarju, če duhovnik obredno daritev slavi in ne le »bere mašo«. Odgovarjal bo lepo in jasno. če tudi duhovnik zbrano in razločno moli, držal se bo discipline, če ima v duhovniku svoj vzor. Na ministrantu moremo spoznati duhovnika. Nič ne bo ministrantov prej zavedlo v mehanični tempo, kakor duhovnikova površnost pri genufleksu, naglica pri pristopnih molitvah ali raztresenost pri Dominus vobiscum.

Mogoče naši ministranti niso nikdar prav dojeli svojega visokega poslanstva, da so prvi pomočniki pri daritvi in zastopniki vernikov. Na koga pade potem krivda, da niso na dobrem glasu?

sve više slaviti Boga, pa treba dakle još bolje poznavati i moliti psalme i himne. A što se tiče čitanja sv. otaca i, dakako još više, Sv. pisma, nikad ne smijemo zaboraviti riječi sadašnjeg Sv. Oca Ivana XXIII: »Živo potičemo sve klerike, da držeći ustrajon u rukama čitaju i razmatraju sveske otaca, sastavljene s toliko mudrosti i pobožnosti« (Motu proprio 25-VII-1960).

Dr o. Martin Kirigin OSB

O NAŠIH MINISTRANTIH

Papež je spregovoril. Prvič v dolgi zgodovini Cerkve, tako piše dr. Th. Schnitzler v svoji knjigi MINISTRANTENPÄDAGOGIK, je najviši pastir in učitelj smatral za potrebno, da naslovi na škofe poseben opomin v zadevi ministrantov (okrožnica Mediator Dei).

Besede sv. očeta so tako resne, da ni nobenega dvoma o veliki važnosti, ki jo nalaga dušnopastirska skrb za mašne strežnike vsakemu župniku. Zato se mora vsak truditi, da se nikdar in nikjer več ne dogodi, kar je pisatelj Ivan Cankar zapisal: Med vsemi otroci so ministranti najmanj pobožni in najmanj brzdani.

Ministrante imamo v prvi vrsti ali samo zato, da zadostimo predpisu cerkvenega zakonika v kan. 813, po katerem mašnik ne sme maševati brez strežnika. Prvi namen našega dela z ministranti je gloria Dei. Ničesar ne smemo opustiti, da bo božją služba čim lepša, čim slovesnejša, poduhovljena. Drugi naš namen mora biti, da vzgojimo zdravo pobožno, disciplinirano in v veri dobro poučeno skupino mladih kristjanov, ki bodo pomenili blagoslov za župnijo sami pa rasli v vnete, prepričane katoličane.

Duhovnikov zgled. Vžgati more le, kdor je sam vnet, oživljati le, kdor sam živi.

Fant bo vnet ministrant, če je njegov župnik ali kaplan vnet duhovnik. Dostojno in pobožno bo stregel pri oltarju, če duhovnik obredno daritev slavi in ne le »bere mašo«. Odgovarjal bo lepo in jasno. če tudi duhovnik zbrano in razločno moli, držal se bo discipline, če ima v duhovniku svoj vzor. Na ministrantu moremo spoznati duhovnika. Nič ne bo ministrantov prej zavedlo v mehanični tempo, kakor duhovnikova površnost pri genufleksu, naglica pri pristopnih molitvah ali raztresenost pri Dominus vobiscum.

Mogoče naši ministranti niso nikdar prav dojeli svojega visokega poslanstva, da so prvi pomočniki pri daritvi in zastopniki vernikov. Na koga pade potem krivda, da niso na dobrem glasu?

Zdrava pobožnost. Papež Pij XII. pravi v svoji okrožnici (Mediator Dei) glede vzgoje ministrantov, da naj bi »prostovoljno in z veseljem prihajali in pri oltarju pravilno, pridno in vneto stregli«. Nekateri duhovniki se trudijo, da bi fante pritegnili k ministriranju s tem, da skrbe za lepe ministrantske obleke, da jim pripravljajo razvedrila, da jih nagrajujejo za vsako mašo posebej itd. Vse to more začasno pritegniti dečke in je v gotovi meri včasih tudi koristno, toda ni bistveno, in deček bo kmalu zopet odpovedal ali pa zgubil potrebno spoštovanje pred svetimi stvarmi; k temu zadnjemu bo še pripomoglo vse, kar vidijo človeškega na zakristanu in duhovniku.

Duhovnik mora imeti jasen namen s svojimi ministranti: pomagati jim, da bodo spolnjevali: SERVITE DOMINO IN TIMORE ET LAETITIA – v svetem spoštovanju in svetem veselju. Taka mora biti dečkova pobožnost in mi imamo visoko nalogo, da jo v njih vzgojimo.

Pomagajmo jim, da bodo znali zasebno moliti. Če ne bo v priučenih molitvenih obrazcih življenja, bodo usahnili in za dečke bodo pomenili prej škodo kakor korist. Naučimo jih vsaj očenaš prav moliti: naj začutijo, da ni tako težko moliti. Kratki zdihljaji (škoda, da nimamo boljšega, krepkejšega izraza!) morejo biti močna opora v duhovni rasti. Naučimo jih, da bodo znali po domače govoriti z Očetom, kot otroci: Oče, priznam, to ni bilo prav. Odpusti! Ali: Danes nisem bil zbran pri sv. maši, odpusti mi, Oče. Ali: Pomagaj mi, da dosežem cilj, ki si mi ga ti določil... Itd.

Molitev pri ministrantskih urah naj se menja, naj bo korektna, n. pr. molimo danes očenaš, da bomo jutri slovesno mašo opravili res Bogu v čast. Ali: molimo za vaše starše. Ali: Zelo me skrbi neki grešnik v naši župniji. Molimo skupno zanj.

Naučimo ministrante, da bodo pri prihodu v cerkev najprej počastili Najsvetejše s kratko molitvijo. Kadar strežejo, naj redno opravijo molitev pred mašo in po njej.

V zakristiji naj imajo – če mogoče – svoj klečalnik, nad njim molitve: priprava pred mašo in zahvala po maši.

Samo tisti ministrant, ki bo svoje zasebne molitve dobro opravljal, bo tudi pri maši molil. Ne sme se dogajati, da ravno ministrant pri maši ne pride do osebnega kontakta z Bogom, ker pač streže in zato ne moli. Ali naj ministrant, ko streže, uporablja molitvenik? Nekateri odsvetujejo. Praksa pa kaže, da je to zelo dobro in sicer iz dvojnega razloga: prvič bere iz molitvenika vse latinske odgovore, tako ni nevarnost, da bo zloge izpuščal (poleg latinskega besedila naj bo prevod v domačem jeziku, da deček ve,

kaj izgovarja), drugič ima na pr. zlasti po povzdigovanju dovolj časa, da združi s Kristusovo daritvijo tudi svojo daritev (Mediator Dei) in to s pomočjo molitvenika, iz katerega bere daritveno prošnjo in drugo.

Prejem sv. obhajila mora biti za ministrante nekaj samo po sebi umevnega. Nikdar pa fanta k temu ne smemo siliti ali jih naravnost nagovarjali. Če bo v njih globok molitveni duh, bodo sami od sebe radi šli k sv. obhajilu.

Zelo močno vpliva, če priložnostno s posameznim dečkom spregovorimo besedo o molitvi med mašo in mu damo kratke smernice.

Če bodo ministranti pravega duha, to je dovolj globoko vzgojeni v molitvenem življenju, potem se ne bo dogajalo, da bi se odraščajoči sramovali ministrirati. Seveda, če velja strežniška služba pri oltarju kot nekaj otročjega, če deček nikdar ni imel priložnosti, da bi dobil od duhovnika globlje in zdrave, doraščajočemu fantu primerne ascetične vzgoje, potem bo seveda takoj opustil ministriranje, kakor hitro bo končal osemletko ali še prej.

Če župnik toži, da ne more dobiti fanta za strežnika, potem je treba resno premisliti stavek okrožnice ljubljanske škofije: Duhovnik, ki ne more dobiti ministranta za mašo ali svete obrede, ni sposoben za vodstvo župnije (1951,8).

Primerna vzgoja. Zopet papeževa beseda. Sv. oče pove tudi način in namen te vzgoje: s čuječo skrbnostjo spodbujajmo dečke k temu, da ob določenih urah spoštljivo in stanovitno opravljajo izročeno jim službo.

Deček mora prihajati rad, neprisiljen. K oltarju naj ga vodi sveto navdušenje in zavest: Kristusu služim. Za svojo prizadevnost naj prejme tudi plačilo, toda nikdar plače v denarju. Duhovnik ne sme skopariti s pohvalo, priznanjem, tudi primerno darilo o božiču, veliki noči ali slično je vzgojnega pomena.

V ministrantskih vrstah mora goreti nekaj binkoštnega ognja. Seveda je treba paziti, da ministrantska služba ne vodi v nemir. O ministrantih naj velja, kar je Guardini zapisal o liturgiji vobče: Na znotraj goreč, na zunaj stvaren, miren.

Dve veliki nevarnosti sta pri mladih ljudeh. Prvič, da se službe pri oltarju kmalu naveličajo. Delo vzgojitelja je, da skrbi za rast duhovnega življenja, ker le tako bo deček ostal stanoviten. Druga skoro brezizjemna nevarnost je v tem, da deček izgubi potrebno spoštovanje do sakralnih stvari. Če ne bo tu pravilnih pedagoških prijemov, bo ministranta njegova služba vodila v farizejstvo ali celo nevero. Zato velja za duhovnika in strežnika: sancta sancte.

Veroučne ure za ministrante naj bodo tedensko ali vsaj 14-dnevno in skrbno pripravljene. Nikdar nimajo za cilj samo praktične vaje, temveč vedno in predvsem poglobitev verskéga življenja. Učni red je lahko sledeč: molitev, branje in razlaga odlomka sv. pisma, vzgojna navodila, liturgični pouk, praktične vaje, molitev.

Izvrševanje obredov. Žal še nimamo: caeremoniale ministrantium. Zato vrše naši ministranti svojo službo v različnih krajih različno, niti v isti škofiji ni enotnosti. Tu bi rad povedal le nekaj načelnih pripomb glede izvrševanja obredov.

Zdi se, da je prva skrivnost lepo izvedene liturgične funkcije pravilna hoja. Ministranti kaj radi hite, včasih naravnost beže; vse vrše z neko naglico, ki podira častitljivost liturgičnih dejanj. Z dostojanstveno hojo začenja dobra ministrantska služba in sploh vsako dobro liturgično dejanje.

Taka hoja daje liturgičnim dejanjem neki poseben mir. Ta zunanji mir, ki mora biti odraz notranjega, je druga skrivnost dobrega ceremoniala. Nervoza, zlasti celebrantova, more ta mir, ki tako blagodejno vpliva, do skrajnosti pokvariti. Ta mir mora vladati v celotnem liturgičnem dejanju — tudi takrat, če kdo kaj napačno stori; dokazovati mora, da se tu vrši nekaj najvzvišenejšega, nekaj največjega. Mir ob oltarju mora biti odsev miru iz večnosti. Ta mir je pristen le, če prihaja iz notranjosti, iz povezave z Bogom, če ga je ustvarila dobro pripravljena molitev.

Tretja skrivnost dobro izvedenih obrednih dejanj je notranje veselje, ki ga nima kdor pravi: »moram streči«. Za dobro službo je sposoben le, kdor pravi: »smem streči«. Le ta doživlja v polnosti vsebino besed: Ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Veselje je življenjski element, v katerem uspeva vzgoja mladih ljudi. Zato mora duhovnik, ki vodi ministrante, sam izžarevati to veselje, ki je končno odsev božjega veselja. Kjer je pravo veselje, tam tudi dostojanstveno vršenje obredov, tam tudi tisti mir, ki naj obdaja vsako liturgično dejanje.

Še četrto je potrebno za dobro izvedbo liturgičnih dejanj: preprostost in bogatstvo. Nič narejenega , vse pristno in kakor je predpisano; potem se razlije na lepo izvedene akcije vse bogastvo, ki ga hrani v sebi liturgija.

Vse štiri lastnosti moremo združiti v eno besedo: ljubezen do stvari. Le ljubezen do dejanj ki so okvir našega srečanja z Bogom, more vse pravilno in lepo izvesti. Ljubezen do službe in do obredov more zbuditi v mladem človeku tudi ljubezen do maše, do Kristusa. Iz te ljubezni in njegovih svetih skrivnosti pa pride vse drugo.

VIDICI

Tradicija duhovne literature nije kod nas zamrla. Štoviše, u posljednje smo vrijeme svjedoci pravoga malog bujanja. No, jesu li sve brojnija naša vjerska izdanja ujedno i znak našega duhovnog sazrijevanja i smijemo li biti zadovoljni onim što smo ostvarili?

Pred dvije godine u Vjesniku đakovačke biskupije (1959. 6) nepotpisani autor članka »Literarni talenti« uputio je čitaocima apel za brojnijom suradnjom, za aktuelnijim člancima i praktičnijim materijalom. Tuži se da je ovaj list, iako jedini naš svećenički list, siromašan i stilski suh. Uvjeren je, međutim, da ima u nas nesumnjivih literarnih talenata, koje valja otkriti, pomoći im da se razviju, podržavati ih i prisiliti da književno rade. Ovaj poziv je značajan. Izrazio je opću težnju da se našim literarnim nastojanjima posveti veća briga, da se idejno izoštre i tematski obogate.

Pokrenuta problematika prelazi daleko okvire jednoga lista. Ona ima opće značenje a i piscu je zacijelo očito da rješenje nije u samom buđenju skrivenih talenata. Naša su izdanja, ako ćemo pravo, odraz naših duhovnih vidika, svjedoci, kako naša vjerska svijest i poslanje proživljavaju prisutnost u vremenu jednoga vrenja — u jednu riječ, naša su izdanja slika nas samih, našega obzorja, naših težnji i mogućnosti.

Kad zahtijevamo zreliju vjersku literaturu, ne tražimo je u ovomu času zato da pokažemo ljepše lice pred »onima vani«, nego najprije zato da otkrijemo pravu dušu i uz budniju svijest brže dozrijevamo. Književna djelatnost naime, kao sredstvo duhovnog komuniciranja, kao i izraz k sebi došle misli, uživa povlasticu da osvjetljuje i svoj izvor i zbivanja kroz koja prolazimo, da probuđene težnje usmjeruje i vezuje u organsku cjelinu, da preodgaja i duhovno oplođuje. Iako je, dakle, s jedne strane odraz sredine iz koje niče, književno je stvaranje u isti mah i djelatni čimbenik njezina dozrijevanja i, kao takav, jedan od uvjeta njezina života. Kada vjerska knjiga zrelo ispunja ovu misiju, ona ujedno postaje i najuvjerljiviji svjedok žive vjerske prisutnosti pred svima savjestima. Ona, stoga, nije nipošto raskoš, ona je nezamjenljiva potreba. To i jest razlog zašto nam se, dok naša vjerska književnost traži svoj predmet i svoj oblik, imperativno nameće dužnost da o njoj ozbiljno razmislimo.

Upitamo li se da li je naša vjerska literatura posljednjih godina, prepuštena sama sebi i slučaju, dosegla visinu vremena, morat ćemo priznati da se još bori sa slabostima od kojih dugo trpi, da još uvijek traga za aktuelnom tematikom i izrazom, da ponekad dolazi n svijet bez cilja, plana i kontrole, ponekad i neu-

vjerljivo prenose bogatstvo vjerskoga života. Ovo je, dakako, rečeno općenito. Ima na sreću iznimaka. Ali je neumoljiva istina da će kao cjelina podbaciti ako se ne zgusne i produbi, ako jasnije ne uoči svoju problematiku i ako je zrelije ne pretrese.

Činjenica, da se kod nas i uz teškoće književno radi, da književna nastojanja zahvaćaju sve šire razmjere, uvjerava nas da je napredak moguć. Svijesni smo, međutim, da je našoj knjizi potrebna svestrana i organizirana pomoć. S tom namjerom mi otvaramo ovu rubriku i posvećujemo je razgovorima o književnoj djelatnosti te pozivamo pisce i čitaoce da u njima sudjeluju.

Ne vidimo kako možemo od naše duhovne literature očekivati da postane bremenitijom ako jednom pred nju ne stupimo sa zahtjevom da produbi i uozbilji poglede, da probleme zahvati cjelovitije i životnije, da izbrusi izraz i da jasnije i povezanije iznese vjerske istine i vrednote. Smatramo neodgodivom potrebom da se oživi nužna pratilica, neodmislivi mentor vjersko-književnih napora - kritika.

Želimo li zaplivati potrebno je da konačno skočimo u vodu.

Josip Turčinović

VIJESTI

Pjesma Crkve. Na koncu drugog plenarnog sastanka centralne komisije za pripravu II Vatikanskog koncila, 17. XI. 1961. držao je Sv. Otac govor u kojem je rekao da je cjelokupni život Crkve kao neprekidna veličanstvena pjesma: »Sveta Crkva uvijek pjeva i njezin je glas, kako kaže sv. Augustin, zanosno priznavanje vjere potpuna odanost vlasti, radosno klicanje slobode. Majka Crkva uči ljude da se izdvoje od vremenitih poteškoća i neprilika te da svoje misli, namjere i odluke visoko uzdignu. To je cilj svega što god ona radi. K tome nas vodi ne samo svečano učiteljstvo i skladni zakoni nego također i slašću oškropljena žalost svete liturgije mrtvih. Nemojmo stoga klonuti duhom u poteškoćama sadašnjeg vremena. Ni sadašnje neprilike ne smiju utišati ovu veličanstvenu pjesmu!« (AAS 1961, 13, 732).

Vrijeme Crkve. Između prvog i drugog Vatikanskog koncila proteklo je relativno dosta kratko ali za život Crkve izvanredno važno razdoblje od 90 godina. To vrijeme možemo s pravom označiti izrazom – vrijeme Crkve. Istina o Crkvi zablistala je novim sjajem u nauci i u životu. Papa Leon XIII ocrtao je u svojim enciklikama odnos Crkve prema modernoj državi. On i njegovi nasljed-

nici Pio XI i Ivan XXIII označili su odnos Crkve prema novom društvu. Nutarnje ustrojstvo Crkve razjasnio je Pio XII u enciklici »Mystici corporis«. Kodeks crkvenih zakona što ga je zasnovao sv. Pio X objavio je Benedikt XV. Kroz ovo vrijeme pojavilo se cvjetno buđenje crkvenog života posebno na području pobožnosti i liturgije. Za to su buđenje najviše zaslužni sv. Pio X i Pio XII. Nada sve je značajno buđenje žive svijesti da svi vjernici sačinjavaju Crkvu. Iz toga je logično proveden praktični zaključak da vjernici moraju aktivno sudjelovati u svetim otajstvima i na svim područjima crkvene aktivnosti. Ovaj bujni život Crkve doći će očigledno do izražaja na II Vatikanskom koncilu više nego na ijednom dosadašnjem (Schweizerische Kirchenzeitung 1961, 51, 615).

Popodnevna Pričest bolesnika. Vrhovnom Zboru Sv. Oficija bila je dostavljena sumnja: da li se smiju poslije podne pričešćivati bolesnici koji nisu u smrtnoj pogibli i ne leže ali ipak ne mogu izlaziti iz kuće. Sv. Zbor je 19. X 1961. odgovorio da mogu uz tri uvjeta: 1) da već kroz sedmicu dana ne izlaze iz kuće, 2) da vrijeme sv. Pričesti odredi župnik ili drugi svećenik koji se brine za bolesnika i 3) da se obdržavaju postojeći zakoni o euharistijskom postu (AAS 1961, 13, 735).

Nove liturgijske odredbe za bolesne svećenike. Sv. Zbor Obreda izdao je 15. IV 1961. uputu koje se imaju pridržavati svećenici koji su bolesni ili slabo vide prigodom obreda sv. Mise. Ovdje spominjemo najzanimljivije nove odredbe te Upute: Povlasticu za služenje Mise različite od Mise dana može dobiti svećenik koji je trajno ili privremeno bolestan. Takav svećenik može u svako doba govoriti Misu kao na dane BDM (Salve), ili Mise BDM određene za različita godišnja vremena ili bilo koju drugu prigodnu Misu koju predviđa Kodeks rubrika u br. 306-316. Mrtvačku Misu smije govoriti samo na dane kad to dozvoljavaju opći propisi. Na Veliki četvrtak, petak i subotu ne smije ni u kakvom slučaju misiti. Na Božić može misiti tri puta. Dozvoljeno mu je upotrebljavati na svim Misama boju dana ili boju koja odgovara prigodnoj Misi. Gloria in excelsis Deo ne mora govoriti nikada a može govoriti uvijek kad ne misi u ljubičastoj boji. Redovito moli samo jednu molitvu a može dodati molitve koje rubrike naređuju ili dozvoljavaju. Credo mora govoriti kad god je propisano na Misi dana kad god misi na način prigodne Mise I reda. Predslovlje je uvijek opće osim na Misama BDM. Na Misama za mrtve uvijek samo jedna molitva (Fidelium) a može se mjesto nje uzeti molitva koja bolje odgovara. Na čitanim Misama IV reda može se dodati druga mo-

itva po volji. Sekvenciju ne mora čitati nikada a na Misama I reda or je mora pjevati makar da je misnik ne čita (Ephemerides liturgicae 1961, 4-5, 362-368).

Promjene u obredu Mise. Sv. Zbor Obreda je u nekoliko narata od studenoga 1960. do prosinca 1961. ukupno 777 točaka uputa o promjenama u novim izdanjima liturgijskih knjiga. U mjesecu travnju o. g. očekuje se novo izdanje Rimskog misala. Tu će već ući sve ove promjene koje u glavnom manjega značaja. Važnije promjene čekaju odluke koncila. Evo nekoliko promjena u obredu Mise: Kod priprave i zahvale za Misu izričito je kazano da se mogu moliti molitve iz misala ili bilo koje druge po volji; dokida se odredba da misnik od sakristije k oltaru i od oltara k sakristiji ide pokrivene glave; nakloni na ime Isusovo i slično ne moraju više biti prema križu; nema razlike između dubokog i jednostavnog naklona dana je veća sloboda u držanju raširenih ruku za vrijeme molitava i kanona; dok se pjeva Poslanica misnik sluša sjedeći (celebrans sedens auscultat); na pjevanoj Misi može Poslanicu pjevati ministrant (Ephemeridas liturgicae 1961, 6, 401-447).

Liturgijski tečaj za redovnice. U Rimu je od 20. do 24. rujna prošle godine održan prvi liturgijski tečaj za redovnice. Sudjelovalo je oko 500 učesnica. Prije podne su obrađivane općenite teme za sve a poslije podne je tečaj bio razdijeljen na tri sekcije: a) za starješice i učiteljice novakinja, b) za redovnice koje rade na odgoju, c) za sakristanke.

Poljski jezik pri maši. Na prošnjo poljskega kardinala primasa, ki jo je lani vložil v imenu vseh poljskih škofov, je sveta kongregacija podelila poljskim škofom širok indult glede uporabe ljudskega jezika pri maši.

Indult dovoljuje: 1. da smejo verniki pri petih mašah peti Slavo, vero, Svet in Jagnje božje v poljskem jeziku, in 2. da smejo pri petih in slovesnih mašah, potem ko so berilo in evangelij odpeli v latinščini, ta prebrati, obrnjeni proti ljudstvu, v poljščini. Dopolnilne odredbe škofov bodo uredile izvajanje tega indulta. Mašne speve pojo na Poljskem zelo različno. V zelo maloštevilnih župnijah pojo verniki latinsko mašne speve. Pa večini cerkva jih poje zbor, verniki so pa nemi gledalci in poslušalci. V večini cerkva pojo verniki poljsko, vendar se pesmi često po vsebini oddaljujejo od mašnih delov in tako bolj motijo, kakor pa pomagajo pri zavestnem sodelovanju pri maši. Z navedenim indultom je dana osnova za ureditev teh vprašanj. Mogli bodo vskladiti petje z deli

maše tudi tam, kjer nimajo več usposobljenih organistov. Namesto nicejsko-carigrajske veroizpovedi pojo pri maši apostolsko vero. Želja svete stolice, naj bi verniki znali peti lažje gregorijanske maše, ostane v veljavi. Semenišča in redovne družine morajo seveda tudi nadalje gojiti gregorijanski koral, ki je vzor cerkvene glasbe. Mnoge evropske in izvenevropske dežele so že dobile tudi podobne in celo večje indulte. Vsi indulti so izraz prizadevanja, da bi pri liturgiji tudi ljudstvo čim več sodelovalo. (Prim. Tygodnik Powszechny, XV., št. 42 z dne 15. okt. 1961.).

Časoslov na židovskom. Po osobnoj dozvoli Sv. Stolice moći će dominikanci samostana sv. Izaije u Jeruzalemu moliti časoslov na židovskom jeziku. Dokumenat kojim se to dozvoljava ističe da će se tako omogućiti recitiranje psalama na jeziku u kojem su bili napisani (Rocca 1961, 20, 27).

Neukusni običaji. Vijesnik porečko-pulske biskupije osuđuje neukusne i zastarjele običaje da se djecu uvjerava kako im donosi darove sv. Nikola ili djed Božić te predlaže da sedjeci kaže istina roditelji ih darivaju na svetkovine sv. Nikole ili Božića (Crkvene obavijesti, Pazin, 5. I 1962, 6-7).

Pastoralni tečaj za svećenike. Kroz akademsku godinu 1961-62. održava Pastorlni institut sveučilišta u Salamanci već peti tečaj za pastoralni odgoj mlađih svećenika. Osnovica programa tog tečaja je ova: 1. Fundmentalna pastoralka: uvod u pastoralno bogoslovlje, biblijski temelji pastoralnog rada, apostolat svjetovnjaka, pastoralni rad i svijet našeg vremena; 2. Pastoralka riječi Božje: katehetika i homitetika; 3. Pastoralna liturgika: uvod u pastoralnu liturgiku, liturgijska godina, sakramenti, časoslov, Misa, religiozno pjevanje, sveta umjetnost, pobožnosti kršćanskog puka; 4. Pastirska skrb: pastir, pastoralni rad i kanonsko pravo; 5. Pomoćne znanosti: religiozna sociologija, pastoralna psihologija; 6. Pastoralna tehnika: župska karitas, duhovno vodstvo. duhovne vježbe, pastoralne misije (Ephemerides liturgicae 1961, 6, 463).

Pogubne nauke. Budući da su se u poslijednje vrijeme počela širiti kriva mišljenja u pogledu grijeha protiv šeste zapovijedi Božje i u pogledu ubrojivosti ljudskih čina Vrhovni Zbor Sv. Oficija izdao je 15. VII 1961. ove odredbe: 1. Biskupi, upravitelji teoloških fakulteta, sjemeništa i redovničkih škola moraju tražiti od profesora moralke da se točno pridržava crkvene predaje. 2. Crkveni cenzori moraju uložiti veliku pažnju dok prosuđuju knjige i listove koji raspravljaju o šestoj Božjoj zapovijedi. 3. Klerici

i redovnici ne smiju vršiti službu psihoanalitičara. 4. Svećenici, redovnici i redovnice ne smiju ići k psihoanalitičaru nego samo s s dozvolom svoga Ordinarija.

Posvećenje dnevnog rada. Sv. Otac Ivan XXIII udijelio je potpuni oprost svima koji jutrom na bilo koji način prikažu Bogu svoj dnevni tjelesni ili duhovni rad, a 500 dana oprosta svima koji prikažu Bogu bilo koji pojedini posao. Dekret kojim podjeljuje ovaj oprost navodi svrhu: da se u povezanosti s Bogom ljudski rad oplemeni i pobožanstveni. Ovi oprosti podijeljeni su u vezi s naukom enciklike »Mater et Magistra« u kojoj Sv. Otac napominje da je u zajednici otajstvenog tijela Kristova sve naše nastojanje i djelovanje, makar bilo čisto vremenito, nastavak Kristova djela i služi ne samo nama na posvećenje nego poput kvasca prožimlje cjelokupnu ljudsku zajednicu. Naša epoha je obilježena mnogim zabludama, ali je to također epoha u kojoj se Crkvi otvaraju nebrojne mogućnosti za posvećenje (Osservatore Romano 25. XI 1961).

Saziv koncila. Na Božić 1961. izdao je Sv. Otac bulu »Humanae salutis« kojom sazivlje II Vatikanski koncil što se ima održati g. 1962. u crkvi sv. Petra u Rimu. Papinsko pismo bilo je najprije pročitano u predvorju crkve sv. Petra a zatim u tri ostale velike rimske bazilike. Sv. Otac pozivlje sve svećenike, vjernike i odijeljene kršćane da se mole i žrtvuju za uspjeh koncila. Ovih dana je određen saziv koncila za 11. X 1962.

Duša Kristusova (Anima Christi) je do najnovejšega časa veljala za molitev sv. Ignacija Lojolskega. Danes je ugotovljeno, da jo je ta svetnik le z veliko gorečnostjo razširjal, molitev sama je pa mnogo starejša. Najdemo jo že v več rokopisih iz 14. stoletja. V 14. stoletju sta jo z veliko vnemo in ljubeznijo širila: bl. Marjeta Ebner, dominikanka in mistikinja iz Taulerjevega kroga, in bl. Bernardin Feltre, frančiškanski misijonar in ustanovitelj posojilnic zoper oderuške Jude tedanje dobe. To molitev je v prejšnjem stoletju posebno ljubil kardinal Newman. Prevedel jo je na angleški jezik ter poslal prijatelju z opombo: My Creed — moj Credo. Skladno s temi zgodovinskimi dognanji imamo to molitev zdaj v brevirju med molitvami za zahvalo po maši z naslovom: Vzdihi k presvetemu Odrešniku. Še pred dobrimi desetimi so pa pisali: Vzdihi sv. Ignacija k presvetemu Odrešniku. (Prim. L'Ami du clergé, 12. okt. 1961., str. 601 po L'Osservatore Romano z dne 18. avg. 1961.)

Knjigo Svetega pisma v cerkev. Francozi so izdali svojo »jeruzalemsko biblijo« (klasični sodobni prevod svetega pisma) v umetniški izdaji v obliki misala. To sveto pismo postavijo na stojalu

v cerkvi pred prezbiterij. Odpro berilo ali evangelij liturgičnega dneva ali prepuste obiskovalcem, da berejo kjer koli. Mnogo vernikov, ki pridejo obiskat sv. Rešnje telo, najprej prebere nekaj vrst iz svetega pisma in jih potem pred tabernakljem premišljuje. Drugi zopet prebero nekaj vrstic, preden odidejo iz cerkve, da jih »ohranijo v svojem srcu«. Iz te lepe knjige bero med sveto uro. Porabijo jo pa tudi za to, da na pr. otroci pred njo ponove krstne obljube. Navada, postavljati sveto pismo v cerkev, se je posebno razširila v severni in severozapadni Franciji. (Prim. L' Ami du clergé 22. junija 1961. str. 400.) – Kdaj jih bomo začeli posnemati?

Problemi župnije. V zvezi s pripravami na koncil, ki bo imel predsvem dušnopastirski značaj, sodobni teologi mnogo razpravljajo o župniji, osnovni celici pastoracije. Nekaj idej iz njihovih razmišljanj. Cerkvena uprava in pastoracija danes temelji na ozemeljskem načelu. Tudi apostoli, ki so oznanjevali evangelij stalno naseljenim narodom, so se držali tega načela. Mnogim se zdi, da je ta zgodovinsko pogojena ozemeljska struktura Cerkve nedotakljiva. Krščanska ljubezen ne sme v župniji poznati ne razredov, ne različnih okolij, ne jezikov. »V Kristusu ni ne Francoza, ne Nemca, ne Američana ne Rusa«. Vendar imamo že v sedanji upravi Cerkve izjeme. V velemestih, zlasti v Ameriki, imamo narodnostne župnije, Pariz ima za inozemce posebnega škofa. Današnji človek ni več na svoj kraj priklenjen. Hodi delat drugam, v nedelje, v prostih dneh, o prazniku in v času plačanega dopusta gre zdoma in pride v kraje, kjer ga dušnopastirska oskrba ne doseže, na pr. ob morju, v gorah itd. Današnji človek je postal sociološko, etnološko in psihološko spet nomad. Osnovno krščansko občestvo je pa tudi danes za vsakogar župnija bivališča; tu da otroke krstiti, tu se poroči in da pokopati. Pastirstvo na izletih, taborenjih, dopustih, v letoviščih rešujejo marsikje s potujočim klerom, potujočimi pastirji. (Prim. Theologie der Gegenwart, 4. letnik, št. 3, str. 183 sl.)

Dom Bernard Capelle umrl. Dne 19. oktobra 1961 je v opatiji Mont Cesar v Belgiji umrl eden vodilnih liturgičnih strokovnjakov, benediktinški opat dom Bernard Capelle, star 77 let. Bil je profesor liturgike na univerzi v Louvainu, član liturgične pripravljalne komisije za koncil in urednik mnogih revij. Svoj čas je urejeval Revue Bénédictine. Organiziral je in vodil predzadnjo vojno mnogo liturgičnih tečajev. Napisal je mnogo člankov in razprav, največ o elementih mašnega obreda, s katerimi je opravil pripravljalno delo za Jungmannovo Missarum solemnia. Izdal je knjižico »Za boljše razumevanje maše«, misal za laike in mnogo študij o marijanski liturgiji. Njegove razprave o velikem petku so bile

uvod v liturgično reformo velikega tedna. S posebno ljubeznijo je razlagal teologom okrožnico Mystici corporis, ki jo je imel za srce liturgične teologije. (Prim. Paroisse et Liturgie, 1961, št. 8, str. 595).

Ekumenski sastanak u New Delhiju. Kako smo javili u posljednjem broju koncem mjeseca studenoga održan je satanak ekumenskog vijeća crkava u zemlji u kojoj živi 9 miliona kršćana među 440 miliona hindusa, budista i muslimana. Na sastanku je bilo 577 delegata koji su pretstavljali oko 300 milijona kršćana iz 60 različitih zemalja. To su bili pretstavnici 198 odijeljenih crkava, među kojima je 45 azijskih i 26 afričkih. Po prvi put poslije osnutka ekumenskog vijeća (1948) sudjelovali su i ruski pravoslavni delegati koji su pretstavljali oko 50 milijona ruskih pravoslavaca. Uz ruske prelate bili su također i poljski, rumunjski i bugarski delegati. Po prvi put su također prisutni bili pretstavnici katoličke Crkve kao promatrači.

Poglavar episcopalne crkve kod Sv. Oca. 15. XI prošle godine posjetio je Sv. Oca poglavar episcopalne crkve iz SAD Arthur Lichtenberger. Poslije tog posjeta on je dao izjavu novinarima: »Osjetio sam da mi srce jače kuca ono jutro kada sam se spremao da stupim pred suverena katoličke Crkve... Upravo sam hrlio da pokleknem, kako to traže propisi, kad li Papa ustade sa svojeg mjesta i raširenih ruku dođe mi ususret. Naravno da sam i ja raširio svoje ruke i tako smo se našli u zagrljaju«. Neposredno iza njega bio je primljen kod Sv. Oca pomoćni hvarski biskup preuzv. C. Bezmalinović (Crkvene obavijesti, Hvar, 1961, XII, 2).

Ekumensko vijeće i katolička Crkva. Generalni sekretar ekumenskog vijeća crkava piše u knjizi Evanston-New Delhi: »Ekumensko vijeće crkava ne može biti zadovoljno sa samim sobom. Ono mora nadvisiti sebe i tražiti stvarnost koja je veća od njega samog — potpuno jedinstvo Božjeg naroda«.

Anglikanci i katolička Crkva. Dr Fischer, bivši primas engleske crkve, izjavio je pred vijećem anglikanskih crkava: da one u katoličkoj Crkvi ne smiju gledati neprijatelja ili suparnika nego saveznika.

Luteranci i katolička Crkva. Prof. Stig Lindholm, jedan od najuvaženijih ličnosti švedske luteranske crkve, docent teologije na sveučilištu u Upsali, kandidat za biskupa, dao je ostavku s obrazloženjem da misli stupiti u katoličku Crkvu. Prošle je godine još nekoliko teologa iz Upsale prešlo na katoličanstvo.

Molitve za koncil i za sjedinjenje. Bečki kardinal F. König otvorio je s Misom u crkvi ukrajinskih katolika 4. XI prošle godine veliki molitveni tjedan za uspjeh ekumenskog koncila i za sjedinjenje svih kršćana. Tjedan je završio s pontifikalom što ga je pomoćni beogradski nadbiskup preuzv. Bukatko držao u bečkoj katedrali u ukrajinskom obredu.

Na blagdan sv. Ignacija muč. preminuo je u Gospodinu Dr Ivan Delalle, doktor kršćanske arheologije i dugogodišnji zaslužni liturgički radnik. Svečano odrešenje održao je preuzv. g. biskup Dr Frano Franić, a u ime ILO-a se s pokojnikom oprostio u katedrali o. Jure Radić. Pogreb je obavljen 3. veljače 1962. uz učešće oko 60 svećenika i klerika te brojnog naroda.

R.i.p.

U vremenu od 20. do 22. veljače o. g. održan je u Zagrebu liturgijski tečaj, na kojem je učestvovalo oko 400 svećenika. Po općem mišljenju je to najznačajniji događaj na području liturgijske obnove kod nas.

PITANJA I ODGOVORI

1. Ali se na navadne Marijine sobote (De s. Maria in sabbato) dovoljene votivne maše?

Odgovor. Na Marijine sobote so dovoljene votivne maše 4. razreda, prepovedane so pa maše za umrle 4. razreda ali navadne črne maše. Kodeks rubrik pravi v številki 387: Missa votiva 4. cl. est Missa votiva quae celebrari potest tantum diebus liturgicis 4. cl. (ti dnevi so pa po štev. 27 in 28: officium sanctae Mariae in sabbato in feriae 4. cl.). Rubrika 423 pa pravi: Missae defunctorum cotidianae celebrari possunt in feriis 4. cl. tantum, extra tempus natalicium.

2. Kadar molimo brevir zase, molimo namesto »Dominus vobiscum« po novem »Domine, exaudi orationem meam«. Ali je torej dovoljeno, tudi pri delitvi zakramentov in zakramentalov »Dominus vobiscum« izpuščati?

Odgovor. Ni dovoljeno, ker novi zakonik rubrik to predpisuje samo za brevir (št. 247).

3. Pri zborni maši (Missa dialogata) naj bi mašnik evangelij bral tudi v domačem jeziku (vodilo, točka 65). V naši škofiji naredi to tako, da se po prebranem latinskem evangeliju mašnik

Molitve za koncil i za sjedinjenje. Bečki kardinal F. König otvorio je s Misom u crkvi ukrajinskih katolika 4. XI prošle godine veliki molitveni tjedan za uspjeh ekumenskog koncila i za sjedinjenje svih kršćana. Tjedan je završio s pontifikalom što ga je pomoćni beogradski nadbiskup preuzv. Bukatko držao u bečkoj katedrali u ukrajinskom obredu.

Na blagdan sv. Ignacija muč. preminuo je u Gospodinu Dr Ivan Delalle, doktor kršćanske arheologije i dugogodišnji zaslužni liturgički radnik. Svečano odrešenje održao je preuzv. g. biskup Dr Frano Franić, a u ime ILO-a se s pokojnikom oprostio u katedrali o. Jure Radić. Pogreb je obavljen 3. veljače 1962. uz učešće oko 60 svećenika i klerika te brojnog naroda.

R.i.p.

U vremenu od 20. do 22. veljače o. g. održan je u Zagrebu liturgijski tečaj, na kojem je učestvovalo oko 400 svećenika. Po općem mišljenju je to najznačajniji događaj na području liturgijske obnove kod nas.

PITANJA I ODGOVORI

1. Ali se na navadne Marijine sobote (De s. Maria in sabbato) dovoljene votivne maše?

Odgovor. Na Marijine sobote so dovoljene votivne maše 4. razreda, prepovedane so pa maše za umrle 4. razreda ali navadne črne maše. Kodeks rubrik pravi v številki 387: Missa votiva 4. cl. est Missa votiva quae celebrari potest tantum diebus liturgicis 4. cl. (ti dnevi so pa po štev. 27 in 28: officium sanctae Mariae in sabbato in feriae 4. cl.). Rubrika 423 pa pravi: Missae defunctorum cotidianae celebrari possunt in feriis 4. cl. tantum, extra tempus natalicium.

2. Kadar molimo brevir zase, molimo namesto »Dominus vobiscum« po novem »Domine, exaudi orationem meam«. Ali je torej dovoljeno, tudi pri delitvi zakramentov in zakramentalov »Dominus vobiscum« izpuščati?

Odgovor. Ni dovoljeno, ker novi zakonik rubrik to predpisuje samo za brevir (št. 247).

3. Pri zborni maši (Missa dialogata) naj bi mašnik evangelij bral tudi v domačem jeziku (vodilo, točka 65). V naši škofiji naredi to tako, da se po prebranem latinskem evangeliju mašnik

obrne k vernikom in začne: »Gospod z vami...«, konča pa: »Po evangeljskih besedah...« Verniki odgovarjajo. Če je maša peta (Missa cantata), ali sme tedej mašnik peti evangelij v domačem jeziku obrnjen versus populum? Če ne sme, katera določila mu to prepovedujejo, zlasti ker sme diakon peti evangelij na ambonu versus populum. Isto vprašanje velja za branje berila. Subdiakon ga sme na ambonu brati obrnjen versus populum, lektor naj ga pri tihi maši bere tako, da »ga vsi dobro vidijo in slišijo« (vodilo, točka 23), torej versus populum. Če lektor na pr. slučajno izostane, ali sme mašnik, potem ko je prebral berilo latinsko, to brati v domačem jeziku, obrnjen versus populum? Če ne sme, zakaj ne?

Odgovor. Nič tega ni dovoljeno. Novi zakonik rubrik (glej apostolsko pismo motu proprio, št. 2) je razveljavil Rubricae generales Breviarii et Missalis, Additiones et Variationes in splošni dekret Pija XII. De rubricis ad simpliciorem formam redigendis. Ritus servandus in celebratione Missae, ki določa obred maše, je pa ostal v veljavi, dokler ne bo revidiran.

4. Kadar je po maši absolutio super tumulum, zadnji evangelij po črni maši odpade. Ali odpade tudi tedaj, če opravi absolucijo drug duhovnik, ne pa mašnik, ki je opravil mašo? In če jo opravi isti mašnik, kje naj odloži mašni plašč in manipelj? Ali ju sme odložiti kar na oltar?

Odgovor. Mašo za umrle in absolucijo moramo imeti za eno actio liturgica. Zato zadnji evangelij odpade, čeprav absolucijo opravi drug duhovnik. Mašni plašč in manipelj mora mašnik odložiti na listni strani. Rimski Obrednik (naslov 4, poglavje 5) pravi: »Po maši odloži mašnik pred oltarjem na listni strani kazulo in manipelj, vzame pluvial črne barve in gre z diakonom ob svoji levi k mrtvaškemu odru.« Plašč in manipelj se ne smeta odložiti na oltar; z njega jemlje liturgično obleko in jo tja daje le škof.

5. Ali sme mašnik z zborom ali verniki Slavo, vero ali Svet peti, na pr. v koralu, ne da bi jih recitiral?

Odgovor. Ne sme. Rubrika 513 b pravi: In Missa solemni celebrans incipit in cantu: Gloria et Credo, quando dicenda sunt. Ista rubrika v točki e) pa pravi: Dicit secreto alia quae in Missa lecta dicuntur clara voce.

6. Novi kodeks rubrika preporučuje da se dijelovi časoslova mole što je moguće bliže onom razdoblju dana za čije su posvećenje određeni. Želim znati koja su to razdoblja na čije se posvećenje odnose pojedini časovi?

Odgovor. Sam naziv »časoslov« govori nam da ta knjiga sadrži molitve koje su određene za posvećenje pojedinih časova, tj. dijelova dana. Pio XII u enciklici o sv. liturgiji naziva te molitve »preces horariae« a to znači molitve koje se imadu moliti u pojedine satove. Prema starodrevnom običaju svaka tri sata po danu i po noći posvećeni su posebnim liturgijskim molitvama: Jutarnja (Matutinum) — ponoć do 3 s; Hvale (Laudes) — 3 do 6 s; Prvi čas (Prima) — 6 do 9 s; Treći čas (Tertia) — 9 do 12 s; Šesti čas (Sexta) — 12 do 15 s; Deveti čas (Nona) — 15 do 18 s; Večernja (Vesperae) — 18 do 21 s; Povečerje (Completorium) — 21 do 24 s. U benediktinskim opatijama malo što toliko zadivljuje kao vjerno obdržavanje vremena za pojedine liturgijske molitve.

7. Da li se odredbe novog kodeksa rubrika koje se odnose na Rimski časoslov moraju primjeniti i na Mali časoslov BDM i na druge časoslove što ih mole redovnice? Posebno me zanima da li se Hvale (Laudes) smiju moliti poslije podne ili u večer?

Odgovor. Uputa papinskim izdavačima liturgijskih knjiga od 5. X 1960. određuje za Mali časoslov BDM neke promjene: antifone su čitave prije i poslije psalama, izostavlja se Ave Maria na početku časova, uspomena svetih na Hvalama i Večernji te Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison prije molitava, završna antifona se moli samo na koncu Povečerja, Laus tibi Domine se govori i na Večernji Velike subote, u dane kad se moli Te Deum nadoda se Gloria Patri pri kraju drugog odgovora. Novo tipično izdanje Rimskog brevijara od 5. IV 1961. primjenilo je sve te promjene. — U pogledu vremena moljenja nije za Mali časoslov ništa posebno određeno. Stoga se treba držati općih odredaba. Prema tome se Hvale ne smiju moliti u večer nego ujutro a druge časove dolikuje razdijeliti preko dana tako da budu što je moguće bliže vremenu za čije su posvećenje određeni (Isp. L'Ami du clergé 1961, 38, 560). — Ovo što je rečeno o Malom časoslovu BDM treba primijeniti i na druge slične časoslove kao npr. časoslov o. H. Fleischmann-a OSB koji je pred desetak godina preveden na hrvatski a nedavno i na slovenski.

8. Kad bolesnik prima posljednje sakramente ponavlja se u vrlo kratkom vremenu četiri put opća ispovijed. Čini mi se da to nije u skladu s liturgijskim stilom koji traži da se ista molitva ne ponavlja dva puta — »ne bis idem«. Kako u praksi postupati?

Odgovor. Ispovijed, Pričest, Sv. Pomazanje i Apostolsko odriješenje su posebni liturgijski čini i prema tome nije neprikladno da se kod svakog tog čina moli opća ispovijed. Međutim ako sva

ta četiri obreda slijede neposredno jedan za drugim doista nije skladno da se opća ispovijed četiri puta ponavlja. Nadamo se da će liturgijska obnova i ovdje naći prikladno riješenje. Prema novom izdanju priručnog obrednika za njemačke dijeceze opća ispovijed se u ovom slučaju moli samo jedanput. U praksi kad se sva ova četiri obreda zajedno vrše bit će gotovo uvijek razložit uzrok da izostavimo neke od obrednih molitava a prije svega ponavljanje opće ispovijedi.

9. Poznato mi je da prema novim liturgijskim zakonima ne mora misnik na svečanoj i pjevanoj Misi čitati ono što čitaju ili pjevaju đakon, podđakon ili čitač. Čitao sam da je SZO odgovorio, da, ako đakon, podđakon ili čitač čitaju ili pjevaju na živom jeziku, misnik mora odnosne dijelove čitati na liturgijskom jeziku. Zanima me posebno da li misnik u slučaju kad ima on sam čitati ili pjevati spomenute tekstove mora prije toga pročitati na liturgijskom jeziku. Problem mi se čini vrlo važan, jer je svagdašnji, a kroz Svetu sedmicu je vrlo nezgodno da misnik čita najprije liturgijskim a onda živim jezikom duge perikope Muke.

Odgovor. Ne samo kod nas nego i po svijetu mnogi ljudi koji se bave pastoralnim i liturgijskim pitanjima izrazili su otvoreno svoju želju da sva biblijska čitanja u liturgiji budu samo na živom jeziku. Među njima je i bolonjski kardinal G. Lercaro. Dok se ta želja ne ostvari, potrebno je čitati latinskim i živim jezikom. Uredništvo »Službe Božje« pridružuje se opravdanim željama da se ovo pitanje što prije prikladno riješi. Stoga je zamolilo preuzv. Predsjednika ILO-a da upravi molbu Sv. Stolici za dozvolu da možemo samo jedamput i to na živom jeziku čitati ili pjevati biblijske perikope. Takova povlastica za Sv. Sedmicu bila je udijeljena Nijemcima pred nekoliko godina. Poslije najnovije odredbe da misnik sjedeći sluša Poslanicu koju pjeva podđakon ili čitač postoji novi razlog da se biblijske perikope ne čitaju u dva jezika.

10. Zdi se, da ni nobenega predpisa, da je kanonske table po maši treba odstraniti. Vendar estetski čut to narekuje, treba jih je odstraniti vsaj z velikega oltarja. Na vsak način pa je treba odnesti blazino ali pult za knjigo. So o tem kaki predpisi?

Odgovor. Novi kodeks rubrik pravi v poglavju XI. o pripravi oltarja za mašo v točki 527: Ponantur insuper sic dictae »tabellae secretarum«, sed pro tempore Missae tantum; et, ad latus epistolae, cussinus, seu legile, Missali supponendum. Torej je treba po maši kanonske table in stojalo ali blazino za knjigo odstraniti.

11. Če je na oltarju zelo češčena podoba, prosijo verniki cerkovnika, naj pred podobo čez dan postavi na oltar svečo ali šopek rož v vazi. Ali je to prav?

Odgovor. Nova rubrika 529 dobesebno predpisuje to, kar so ukazovale že prejšnje splošne rubrike misala: Super altare nihil omnino ponatur, quod ad Missae sacrificium vel ipsius altaris ornatum non pertineat.

12. Ali ni obhajilni prt odveč, ko imamo obhajilno pateno? Ali je prav, da ga v nekaterih cerkvah več ne porabljajo?

Odgovor. Obrednik za obhajilo vernikov še vedno predpisuje, da se »pred njimi razrgne čist prt«. Instrukcija svete kongregacije zakramentov iz leta 1929, s katero je bila ukazana patena za obhajilo, prt še vedno ukazuje. Pravi namreč: »Pri obhajanju vernikov je treba — razen belega prta, ki se po rubrikah misala, obrednika in škofovskega ceremoniala razgrne pred obhajanci, porabljati pateno . . .«

13. Ali se sme obhajilna patena po maši puščati kar na oltarju, spravljena za kanonsko tablo, ali celo v tabernaklju?

Odgovor. Če je treba odnesti kanonske table, je treba odnesti tudi obhajilno pateno. Kanon 1269 § 2 pa pravi o tabernaklju: »V njem ne sme biti nobene druge stvari (ab omni alia re vacuum)«.

14. Po maši je včasih blagoslov z Najsvetejšim, po nekaterih škofijah po nedeljskih mašah celo ukazan. Ali naj mašnik za ispostavitev Najsvetejšega odloži mašni plašč in manipelj ali pa sme izpostaviti v mašnih oblačilih?

Odgovor. Po škofovskem ceremonialu, odlokih svete obredne kongregacije in po Instructio Clementina velja predpis: Če je funkcija z Najsvetejšim neposredno pred mašo ali po njej, se smejo porabljati ista liturgična oblačila kakor pri maši, da le niso črne barve in da je ogrinjalo vedno bele barve; za procesije je pa vedno predpisan pluvial. (Prim. M. Gatterer, Praxis celebrandi, 1926, str. 177.)

Sveti Otac je zaželio u svojoj »Adhoratio ad clerum universum« od 10. II. o. g., da bi svi svećenici molili s njim svoj časoslov za uspjeh koncila. U tu je svrhu sastavio i molitvu ili formulu, koju preporuča izmoliti prije časoslova.

»Acceptum tibi sit, Domine Deus, sacrificium laudis quod divinae maiestati tuae offero pro felici exitu Concilii Oecumenici Vaticani secundi, et praesta, ut guod simul cum Pontifice nostro Joanne supliciter a te petimus, per misericordiam tuam efficaciter consequamur. Amen«.

List »La Rocca« br. 18, 1961. donosi na str. 14-15 vrlo zanimljivo i aktuelno pitanje jedne pobožne duše koja se tuži da joj **zajedničko i glasno moljenje na Misi** — što ga je uveo župnik — smeta sabranosti, pobožnosti i privatnom moljenju. Evo kako joj u tom listu odgovara član Svetog Zbora Obreda **o. F. Antonelli:**

Treba prije svega istaknuti da župnik koji je uveo za svoje vjernike glasnu, zajedničku molitvu preko Mise ne čini ništa drugo nego sprovodi u djelo propise i savjete Svete Stolice, a posebno propise i savjete koji se nalaze u opširnoj Uputi Sv. Zbora Odreda o sv. glazbi i sv. liturgiji od 3. IX 1958, koja je ujedno zadnji liturgijski dokumenat što ga je izdao Pijo XII. Tu bi uputu trebali poznavati svi vjernici.

Liturgijska je pobožnost po svojoj naravi zajednička, jer je to javno štovanje što ga vjernici iskazuju Bogu. A između svih liturgijskih čina Misa je ne samo najuzvišeniji, nego — ako se tako smije reći — i zajednički čin u najpotpunijem smislu.

Doista je misno bogoslužje prikladnije nego bilo koji drugi čin da kršćanski puk uoči da sačinjava svetu, hijerarhijsku zajednicu sa svećnikom koji mu predsjeda, sa svetim službenicima koji obavljaju pojedine uloge, sa obitelju krštenih koji su pozvani da u sv. Misi aktivno sudjeluju i koji nikada ne bi smjeli biti obični gledaoci.

Kad svećenik na pr. pozdravlja vjernike sa »Dominus vobiscum — Gospodin s vama« nema smisla da vjernici šute i da samo ministrant mjesto njih odgovori: »Et cum spiritu tuo«. Još više! Sveti tekstovi Poslanice i Evanđelja čitaju se za vjernike pa nema smisla da oni, mjesto da slušaju i primaju u svoje srce sjeme Božje riječi, ostaju zauzeti nekim sasvim drugim poslom, pa bio on i svet kao što je razmišljanje, molitva, ružarij. Kad svećenik na početku velike zahvalne molitve — Kanona pozivlje vjernike da uzdignu svoje srce prema nebu — Sursum corda i da se sjedinje s njim u velikoj zahvalnoj molitvi: »Gratias agamus Domino Deo nostro«, odveć je žalosno što vjernicie ne uviđaju da su sveti puk koji je pozvan da svečano odgovori: »Dignum et iustum est — Dostojno je i pravedno.«

Dakle, korisno je to ponoviti, u Misi vjernik nije obični gledalac nego sudionik. On mora biti svijesni sudionik koji aktivno učestvuje u organskom odvijanju cijele liturgijske radnje: sjedi, ustaje, kleči, odgovara svećeniku, pjeva, moli i to uvijek s drugim vjernicimas kojima sačinjava jedinstvo svete zajednice, jedinstvo koje svoj sakramentalni izražaj nalazi u sv. Pričesti.

U staro kršćansko doba i u ranom srednjem vijeku ovo zajedničko sudjelovanje kod Mise bilo je sasvim prirodna stvar, pa je tako Misa bila škola, i to jedina prava škola kršćanskog života. U ovoj školi uzgojile su se generacije mučeničkog doba, u njoj su se uzgojili barbarski narodi, koji su postali novi kršćanski narodi.

Nažalost, sticajem okolnosti o kojima ovdje ne mislim govoriti i postepenim opadanjem liturgijskog života došlo se dotle, da je povezanost vjernika s oltarom potpuno oslabila. Latinski jezik koga narod nije više razumio, prestanak prinošenja kruha i vina sa strane vjernika, činjenica da je pjevački zbor preuzeo pjevanje dijelova što spadaju na vjernike, sve je to bilo uzrok da kršćanski puk nije više razumio ni liturgijskih obrazaca ni obreda. Došlo je do toga da vjernici kod Mise prisustvuju samo materijalnom nazočnošću, često rastreseno i dosadno ili u najboljem slučaju zauzeti svim drugim osim sudjelovanjem u euharistijskoj Žrtvi.

Spasonosna liturgijska obnova što ju je započeo sv. Pijo X a nastavili pape poslije njega nastoji da vjernici kod Mise sudjeluju aktivno i zajednički. Spor je to i težak posao. Ima mnogo svećenika koji ulažu sav trud da u njihovim crkvama nedjeljom vjernici vidljivo pokažu da sačinjavaju pravu, svetu, povezanu i svijesnu zajednicu.

Svi koji imaju sličan problem kao i ova pobožna duša, neka se uznastoje dobro služiti Misalom i neka pažljivo slušaju smjernice svoga župnika. Siguran sam da će, pošto svladaju početne neugodnosti, s veseljem opaziti da su doživjeli veliko otkriće, otkriće da se osjećaju živi dio onog »plebs sancta« (svetog puka), koji zajedno sa »servi tui« (slugama tvojim) t. j. klerom sačinjava Božju obitelj, Crkvu.

Službeni list hvarske biskupije u posljednjem broju prošle godine donosi uzornu odredbu nadbiskupa **M. Pušića** o **crkvenom pjevanju:**

Sv. Zbor Obreda 3. IX 1958. izdao je »Uputu o svetoj glazbi i svetoj liturgiji«. Ta »Uputa« stvarno je zakonik za svetu glazbu, i moramo nastojati svim silama, da je provedemo u život.

Na čitavom području naše biskupije do pred nedugo vremena postojalo je upravo onakovo crkveno pjevanje, kakvog ga traži Sv. Zbor Obreda u toj svojoj »Uputi«. Za vrijeme svete Mise pjevači su u koru pjevali dijelove Proprija Mise; uz sudjelovanje vjernika (u mnogim slučajevima pjevala je čitava crkva) pjevali su misu prema blagdanu i liturgijskom vremenu. Nije bio rijedak slučaj, da se u pojedinoj župi pjevala pučka koralna misa posebna za blagdane, posebna za Gospine svetkovine, za nedjelje, za Došašće i Korizmu i za ferijalne dane. I nedjeljom i blagdanom pjevači i puk pjevali su Večernju. Svaki obred u crkvenoj godini imao je svoje pučko-koralne melodije, i to već stotinama godina. Tom starom pjevanju, baziranom na koralnim melodijama, kroz stoljeća vjerni puk dao je svoj pečat. Zbog toga je postalo ne samo vjersko, nego i pravo umjetničko blago naše starodrevne biskupije.

U zadnje vrijeme neki su počeli pjevače u koru zamjenjivati sa mješovitim ili čak samim ženskim zborovima, a stare koralne napjeve liturgijskih tekstova kojekakvim bezvrijednim modernim misama, ili čak pjesmicama bez ikakove liturgijske i umjetničke vrijednosti.

Da se tim slabim tendencijama stane na put, i starom pučko-koralnom pjevaju vrati stari sjaj; da puk opet svojim pjevanjem može sudjelovati u svetim liturgijskim činima, kako to izričito traži Crkva, osobito zadnji pape, a sada je to kodificirano u gore spomenutoj »Uputi«, određuje se slijedeće:

1. Pjevače »schola cantorum«, treba stalno pomlađivati novim pjevačima. Najbolje će biti, da se novi pjevači izabiru iz redova ministranata. Potrebno je, da dušobrižnici posvete osobitu brigu dobroj izobrazbi tih pjevača, u duhu autoritativnih odredaba Sv. Stolice, sadržanih u »Uputi o svetoj glazbi i svetoj liturgiji«. Ta »schola cantorum« neka pjeva za vrijeme svetih obreda, a treba nastojati, da puk svojim pjevanjeme sudjeluje s njima.

2. Treba njegovati stare pučke koralne mise i ostale koralne napjeve i po mogućnosti što prije ukloniti nove napjeve, koji nijesu u duhu crkvenih propisa.

Svakom župnom i dušobrižnom uredu bit će dostavljena »Uputa o svetoj glazbi i svetoj liturgiji«, da se prouči i u život provede.

»Liturgija daje značajno obilježje čitavom današnjem životu Crkve, pače i čitavom religioznom nastojanju«.

(Pio XII)